

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Α'. Ἀριθ. 8.

ΑΘΗΝΑΙ 15 Ἰουνίου 1924

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΥ 7

Διευθυντής : Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

Ἀρχισυντάκτης : ALBERT ROULANT

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησίᾳ Δρ. 100
Ἐξάμην. » 50

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτησίᾳ Λ. Στ. 0.50
Ἐξάμην. » » 0.25

ΧΑΣΤΟΥΚΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΜΑΝΔΡΑΝ

Ἐκεῖνο τὸ ἱστορικὸ πρῶτ ὅπου ὁ Γαβριὴλ Πιερνὲ ἐγύμναζεν εἰς τὰ «Ὀλύμπια» τὴν Ὀρχήστραν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰδείου ἦτο ἡ εὐτυχεστέρα ἡμέρα τοῦ συνεργάτου μας Πελλέας ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μοῦ τὸ ἐβεβαίωσεν ἐντόνως καὶ κατηγορηματικῶς ἄλλωστε, δὲν ἦτον ἀνάγκη· τὸ ἔβλεπα πολὺ καθαρὰ εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του ἀστραφτεν ἔλη ἀπὸ μίαν βαθειὰν ἀγαλλίασιν· ἀνεγεννᾶτο, ἦτο προφανές, καὶ ξαναζοῦσε σὲ μίαν ἀτμόσφαιρα τελειότητος καὶ θερμότητος εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν προσπάθειαν, ἀτμόσφαιραν ποὺ δὲν φαίνεται νὰ τοῦ εἶναι ξένη· καὶ ἐξ ἄλλου εἶχε τὴν σπινίαν γιὰ κάθε καλλιτέγγην καὶ κάθε ἰδεολόγον χάραν νὰ βλέπῃ ἐρχόμενον εἰς ἐπικουρίαν τῶν βαρβάρων ἐπιθέσεων του κατὰ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐταρεσκείας μας ἕναν ἀνεκτίμητον καὶ βαρύνοντα Σὺμμαχον, τὸν μεγάλον συνθέτην καὶ τὸν καλλίτερον ἐν Γαλλίᾳ διευθυντὴν Ὀρχήστρας, τὸν Πιερνέ.

Οἱ φίλοι τοῦ ὑποφαινομένου γνωρίζουν ὅτι κάποιοι δεσμοὶ συγγενείας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον στεγῆς, μὲ συνδέουν μὲ τὸν συνεργάτην μας Πελλέας. Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον τοῦτο· ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐσυνήθισα νὰ τοῦ χαρίζω τὴν συμπάθειαν καὶ ἐπὶ τέλους καὶ ἕνα μέρος τῆς ἐκτιμῆσεώς μου· ἂν ἔχι διὰ τίποτε ἄλλο, ἀπλῶς διότι μοῦ φαίνεται καλόπιστος· εἰς τὴν κριτικῆν του. Δὲν νομίζω νὰ χαρίζεται οὔτε εἰς ὠραίους, οὔτε εἰς σκεπτιστές. Οὔτε εἰς μελαγχρινούς, οὔτε εἰς καστανές, οὔτε εἰς ξανθές. Καὶ ἰὰ ἐστοιχημάτιζα ὅτι δὲν θὰ εἶχε ἴχνος δυσκολίας νὰ κωκομεταχειρισθῇ εἰς τὴν κριτικῆν τοῦ πρόσωπα ποὺ τοῦ εἶναι προσφιλεῖ εὐκρινῶς καὶ βαθειά· ὅπως ἐπίσης ὅτι δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰ χάρισῃ τοὺς πλέον ἐνθουσιώδεις ἐπαίτους εἰς τὸν ἀσπονδότερον ἐχθρὸν του. Εἶναι, μοῦ φαίνεται, ἄνθρωπος κάτεστραμμένος καὶ καταδικασμένος, ἐνὸς μὲν ζῆ μεταξὺ διεφθαρμένων καὶ θεοχάλασμένων, παμπύνηρων Ρωμηῶν· δὲν κατορθώνει νὰ ἔχη μίσην καὶ πάθη πέραν ἐκεῖνων ποὺ τοῦ ἐμπνέουν καὶ εἰς τὰ ὅποια τὸν παρακινοῦν ἡ Ἰδέες του! Τί καταστροφή καὶ τί παραφροσύνη! Ἔχει χάσῃ ἢ ἐνστικτα τῆς ἀτομικῆς του ἀμύνης ἢ ἐπιθέσεως. Γιὰ νὰ τ' ἀντικαταστήσῃ μὲ τί; Μὲ Ἰδέες! Πρὸς τὰς ὁποίας ἡ συνειδήσις του δὲν τοῦ συγχωρεῖ νὰ παρασπενδίσῃ οὔτε κατὰ μίαν τρίχαν, ἀδιάφορον ἂν πρόκειται διὰ τοὺς αἰσχιστοὺς ἐχθροὺς του, δι' αὐτὸν τὸν ἴδιον ἢ διὰ τοὺς παμφιλιάτους τῶν φίλων του!

Τί τρέλλα! Καὶ πόσον μεγαλειότερη ἐταν θέλῃς νὰ ζήσης ἔτσι εἰς τὴν μάνδραν αὐτὴν ποὺ λέγεται Ἑλληνικὸν Ἔθνος, μὲ πλῆθος κακοδούλων καὶ καλῶς ἀρματωμένων τσελιγκάδων, εἰσάιμων νὰ σοῦ κόψουν τὸ λαρόγχι, διὰ τ' ἀναπνεύσουν αὐτοὶ ἀνετώτερον.

«Αλλά τί τὰ θέλετε; Αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ περιέργη; ἢ ἡρωικὴ ὄμως, θὰ τοῦ τὸ ἀναγνωρίσω, μονομανία τοῦ μου τὸν κάνει ἀκόμη συμπαθέστερον, τὸν πτωχὸν αὐτὸν Πελλέας πού, ἐνῶ φαίνεται νὰ ξέρη ἄρκετὰ πράγματα, δὲν κατόρθωσεν ὄμως ἀκόμη ὁ δυστυχῆς νέος, νὰ ἐννοήσῃ ΠΟΥ ἔζη... Ἔτσι, ἐγὼ ἔμαθα νὰ τὸν συμπαθῶ καὶ ἢ χαρὲς τοῦ μου ἔγειναν μὲ τὸν καιρὸν, χαρὲς μου, ὅπως καὶ ἢ ἀπογοητεύσεις τοῦ καὶ ἰδικές μου ἀποκαρκαίσεις. Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἢ χαρὰ τοῦ ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ ἐκεῖνο πρῶτῶν ἔχει εὐρύτερη σημασία. Καὶ θὰ σὰς παρακαλέσω νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε, οἱ ἀγαπητοὶ ἀναγνώσταί τῶν «Παρασκηνίων», νὰ τὴν μεταεῴσω ὀλίγον καὶ εἰς σὰς... Θὰ προσθέσω, μὲ τὴν ἀδειάν σας, καὶ τὰ συμπεράσματα τοῦ καλοῦ μας φίλου καὶ ὄσας σκέψεις; τοῦ μὴρὰς ἄλλ' ἀληθινὰς, ἀλλοίμονον! τοῦ ἐνέπνευσαν μερικαὶ διαπιστώσεις τοῦ, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ μεγάλου μαθήματος πού ἀπετέλεσεν διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν μας ζωὴν τὸ πέρασμα μεταξὺ μας, ὅσονδήποτε σύντομον, τοῦ Πιερνέ. Ὅλα αὐτὰ μοῦ τὰ διηγῆθήκα, μὲ μίαν συμπαθῆ ἔξαφν, ὁ καλὸς μας συνεργάτης Πελλέας καὶ ἀνέλαβα ἀπλῶς ἐγὼ νὰ τὰ ρίξω στὸ χαρτί; χάριν τῶν ἀγαπητῶν φίλων τῶν «Παρασκηνίων».

«Ὅταν τὴν ἀκρίδα στὸ ζωράφι, σὺν τὸ σκουλίκι στὸν ἀγλαδόκαμπον, σὺν τὴν κακὴν κατάρρα, ὁ Πιερνέ ἔπεσε, μὲ τὰ μοῦτρα εἰς τὴν παρτιτούρα τοῦ! ἄρχισε νὰ μοῦ λέει ὁ Πελλέας καὶ τὰ μάτια τοῦ ἀστράφταν καὶ τὰ χεῖλη τοῦ ἀνάβαν. Γιὰ εἴκοσι τιποτένιες μεζούρες, δέκα τοῦ «Τραγοπόδη» τοῦ καὶ δέκα τοῦ Ραβέλ, ἐκράτησε τοὺς ἐκτελεστάς τοῦ ΤΒΣΑΡΕΣ ΩΡΕΣ, ἀπὸ τὰς ἐννέα τὸ πρῶτ' ἕως τὴ μίᾳ μ. μ., μουσικίδι στὸν ἰδρωτὰ, πεινασμένους λύσσα, διψασμένους σὺν τὰ σκυλλιά στὴν Ὀξεία, ἐξητλημένους ἀπὸ τὸ τρομακτικὰ δυσκολοῦκαγαποῖητον γοροτο τοῦ Πιερνέ, ζαλιόμενους ἀπὸ τὸ ἀπρόοπτον αὐτὸ θέαμα ἐνὸς μαέστρου πού δὲν ἐννοεῖ νὰ κἀνῃ βῆμα προτοῦ λάβῃ τὸ ἀκρότατον τῆς ἱκανοποιήσεως πού εἶναι δυνατόν ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰ ὄργανα τοῦ (τὸ ἂν θὰ τοὺς ξεθεώσῃ, δι' ἕναν τέτοιον ἱερὸν σκοπὸν, τοῦτο τοῦ εἶναι παντελῶς ἀδιέφορον). Καὶ μ' ὅλα αὐτὰ τὰ περιέργη καὶ συγκρούμενα αἰσθήματα, οἱ ἐκτελεστοὶ αὐτοὶ ἦσαν καὶ ἐνθουσιασμένοι, κατὰ βῆθος, διότι ὁ Πιερνέ ἔχει τὴν σκληρωτικὴν ἡρωικὴν καὶ τὴν ἀνακαυτικὴν βεβαιότητα (ἴσον, τὸ σύστημα τοῦ σοφοῦ καὶ μίαν καὶ τὴν ἀνακαυτικὴν βεβαιότητα (ἴσον, τὸ σύστημα τοῦ σοφοῦ καὶ τῆς καλῆς χορτασμένης ψυχῆς) κάθε δυνατό καλλιτέχνου, πού ἀποκλείει τὰ νεύρα, ὡς περιττὰ καὶ ὀχληρὰ διὰ τὴν ἐπιδιωκόμενὴν ἐπιτυχίαν, καὶ δίνει καὶ εἰς τὸν πλέον βασανιζόμενον ἐκτελεστὴν τὴν συνείδησιν τῆς ἰερότητας τῆς προσπάθειάς τοῦ, τὴν χαρὰν, κατὰ συνέπειαν, ἀπὸ αὐτῆν, παράλληλα πρὸς τὴν κούρασιν, καὶ τὴν ταλαιπώρησιν τοῦ ἀπὸ τὸν μαέστρον τοῦ καὶ ἀκόμη τὴν ἡρεμὸν βεβαιότητα διὰ τὴν καλὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐπιμονὴν θὰ ἐπιτύχῃ, ἀσφαλῶς, βεβαιότατα ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ βιολί, τὸ τσέλο ἢ τὸ κόρνου τοῦ ἡχῶς πού πρῶτην φοράν, μὲ ἕναν τέτοιον μαέστρον στὸ κεφάλι τοῦ, θὰ ἦταν δυνατό ν' ἀποσπάσῃ...»

«Ναί, ἀγαπητὲ φίλε, εἶπεν ὁ Πελλέας. Εἴκοσι μεζούρες πού παίζονται σὲ δέκα τὸ πολὺ λεπτά, γιὰ νὰ τῆς περάσῃ, σὲ μίαν καὶ μόνην πρόβαν, (στὸν τόπον τοῦ, ὅπου δὲν τὸν περιμένει ὅπ' αἰτῶν τὸ βαπόρι ἢ τὸ ἔξπρες, θὰ ἐπανελάμβανε τὸ γύμνασμα αὐτὸ τοῦλάχιστον σὲ εἴκοσι ἢ τριάντα πρόβες!) ἔβαλλε τέσσαρες ὥρες! Ποῖος, μαέστρος ἐν Ἑλλάδι, ἐννοῶ μαέστρος (ἀτυχῶς!) Ἕλληνα, εἶχε ποτὲ αὐτὴν τὴν τρέλλαν; Ἄπὸ τὴν γωνίτσα μου ἔβλεπα καὶ ἢ ψυχὴ μου ἐπετοῦσεν εἰς τὰ οὐράνια. Ὁ, εὐδαιμονία θεῖα τῆς δικαιοσύνης! Ἐγείνα μισητὸς δύο χρόνια καὶ τώρα ἀπὸ ἑκατοντάδες ἀνθρώπων μὲ τῆς κριτικῆς μου. Ἦταν καὶ εἶναι βάρβαρες, διότι εἶναι ἀληθινὰς καὶ ἔχουν πόνον γιὰ τὰ χάλια καὶ τὴν ἀνοψίαν μας. Ἀλλὰ τί ἄλλο ἐφώναζα καὶ εἶχον γιὰ τὰ χάλια καὶ τὸν ἀπὸ ἐκεῖνο πού ἦλθε νὰ σὰς μάθῃ ὁ Πιερνέ, μ' ἕναν τρόπον τῶσον χαριτωμένα βάρβαρον καὶ ἀνοικτίρμονα καὶ αὐτός; Ἀλλὰ δὲν σὰς ὠμίλησα πάντοτε γιὰ τὴν ὑπαρξίν τοῦ «καλλιτέρου», ὄχι ἀπλῶς τοῦ «καλοῦ» ἢ καὶ μόνον τοῦ «ἀνεκτοῦ»; Ἀλλὰ δὲν σὰς ὕβρισα διότι δὲν τὸ ὑποψιάζεσθε

καὶν αὐτὸ τὸ «καλλιτέρον», αὐτὸ τὸ «τέλειον» πού πρέπει, εἰς τὸ πεῖσμα τῶν πάντων, δυσκολιών καὶ ἐλλείψεων νὰ εἶναι ἢ σταθερὰ καὶ ἢ ἀποκλειστικὴ κάθε καλλιτέχνου ἐπιδίωξις, κυριολεκτικῶς ἢ δικαιολογία καὶ ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεώς τοῦ, εἰς τὴν ζωὴν αὐτῆν; Καὶ δὲν διεμαρτυρήθῃ, σιχίζοντας τὰ αὐτιά σας μὲ τῆς φωνῆς μου, ἴσως καὶ ζυπνίσω σὲ πέντε ἀνθρώπους τὸ γούστο πρὸς τὰ ἀνώτερα ἐπίπεδα καλλιτεχνικῆς ἐπιδίωξεως, διότι εἶσθε πασαλιμένοι ἀπλῶς καλλιτέχναι καὶ ὄχι θρεμμένες ψυχῆς καλλιτεχνῶν, μεστὲς ἀπὸ γνώσιν τῆς Τέχνης τῶν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ εὐσυνειδησίαν πρὸς αὐτὴν, ἀπὸ ἱερὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν μικράν, τὴν παραμικράν λεπτομέρειαν, πού ἐντούτοις εἶναι τὸ πᾶν! Ces petits riens qui sont tout! Μυριάδες μικρὲς λεπτομέρειες, ἀπὸ ἐκείνες πού σεῖς δὲν ἀνιρευθήκατε νὰ τῆς προσέξετε, ὁ Πιερνέ μίαν μίαν τῆς ἐβγαζεν εἰς τὸ φῶς καὶ δὲν ἡσύχαζε προτοῦ τῆς ἀποσπάσῃ ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστάς τοῦ.

«Ἄ! τί περίφημα τοὺς ἐσκυλλοδασάνισε ὁ Πιερνέ, τοὺς ἑκατὸν εἴκοσι αὐτοὺς ἐκτελεστάς τοῦ. Ἦσουν ἐπὶ τέσσαρες ὥρες εἰς τοὺς οὐρανοὺς! Τοὺς ἐφῆσε τὸ ψᾶρι στὰ χεῖλη! Ὅποιον θεῖον μάθημα, πρὸ πάντων γιὰ τοὺς πασαλιμένους, τυφλοὺς, ἀνίδεους, καὶ φουσκωμένους ἐν τούτοις μάστρουμας! Τί καλῶς προσαρμοσμένον χαστοῦκι! Γιὰ μισὴ ὀκτάδα κάτω, γιὰ μισὴ ὀκτάδα ἐπάνω, révétons s'il vous plaît! ἢ Encore une fois, s'il vous plaît!

Ἔτσι τοὺς ἔφαγε τέσσαρες ὥρες καὶ τοὺς ἔρρεψεν εἰς τὰ πόδια τῶν. Ἄλλ' εἶπα προηγουμένως ὅτι κατὰ βῆθος ἔμειναν καὶ ἐνθουσιασμένοι.

Καὶ ἦσαν.

—Σὲ σπάει στὴν κούρασι, μά... εἶναι ἀπόλαυσις, ἔλεγαν ὄλοι τοὺς μὲ μιά φωνή.

Τὸ γλυκό, τὸ γαλήνιο ἄλλ' ἀγγλεῖς (ἀπέναντι τῆς καλλιτεχνικῆς συνειδήσεως τοῦ τῆς ἀκεραίως ἀκεραίας! καὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ ἰδανικοῦ) γεροντάκι!

—C'est très bien! C'est tres bien! Πολὺ ὠραία, πολὺ ὠμορφα! τοὺς ἔλεγε κάθε λίγο, μὲ τὴν γλυκεῖα λαλιά τοῦ, γιὰ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ καὶ ὄσας καὶ νὰ τοὺς ξεκουράσῃ μὲ ἕναν γλυκὸν λόγο.

Μὰ εὐθὺς μετὰ ἕνα δευτερόλεπτο.

—Ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ ξανακάνουμε ἀκόμη μιὰ φορά!

Μὰ ἀφοῦ εἶναι «πολὺ ὠμορφα!» τότε γιὰ νὰ τὸ ξανακάνουμε:

—Μὰ γιὰ νὰ βροῦμε ἐκεῖνο πού θὰ εἶναι μιὰ τρίχα πειὸ ὠμορφο, καὶ ἔπειτα ἀκόμη μιὰ φορά, γιὰ νὰ βροῦμε ἀκόμη μιὰ τρίχα τὸ καλλίτερο. Γι' αὐτὸ, ἀγαπητοὶ φίλοι.

Τὸ καλλίτερο! Ὅλος ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς χαρακτηρίζεται ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἱερὰν καὶ πυρέσσουσαν ἀγωνίαν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ψυχῶν ν' ἀνακαλύψουν καὶ νὰ αἰχμαλωτίσουν, ἄς εἶναι καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ, αὐτὴν τὴν μέθην καὶ αὐτὸν τὸν προορισμὸν, τὸ καλλίτερον! Ἄς εἶναι καὶ κατὰ μιὰ τρίχα τὸ καλλίτερον.

Καὶ πάλιν ὁ, ἐξ ἀντιθέτου χαρακτηρίζει τὴν ὀνηλίαν, τὴν βαρβαρότητα, τὴν τεμπελίαν, τὴν ἀναξιοσύνην καὶ τὴν φαυλοσύνην αὐτῆς τῆς συχαμερῆς Ἀνατολῆς εἶναι ἢ ἀνυποψία τῆς πρὸς τὸ καλλίτερον, ἢ αἰσχροῦ ἡρεμίας μὲ τὴν ὀπιαν ἐσυνήθισε τὸ βρωμερὸν, τὸ ἀθλιὸν ἢ τοῦλάχιστον τὸ μετριώτατον, καὶ ἀκόμη τὸ σκοτεινόν, τὸ ὑπόκωπον μῖσος τῆς ἐναντίον ἐκείνων πού θὰ ἠθελαν μὲ ὀλίγην δυναμίτιδα νὰ σκορπίσουν στὸν ἀέρα ὄλην αὐτὴν τὴν ἀναξίαν ζωὴν καὶ εἰς τὸ εὐθὺς ἐπόμενον δευτερόλεπτον ν' ἀρχίσουν τὴν ἀναδημιουργίαν ἐνὸς νέου ρυθμοῦ ζωῆς ὑγιέστερου, μεστώτερου, ρωμαλεώτερου, ἀνθρωπινώτερου.

— Λάμπρά, ἀλλὰ γιὰ νὰ τῆς ξανακάνουμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀκόμη μιὰ φορά αὐτὲς τῆς τρεῖς γραμμῆς!

Ἄκουσα τὸν Πιερνέ νὰ λέῃ καὶ νὰ ξαναλέῃ ἐπὶ τέσσαρες ὥρες. Ἐνόμιζες ὅτι εἰρήσκειτο εἰς παλαιὰν κατακόμβην καὶ Χριστιανὸς τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ, μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν πίστιν ἐκείνων, ἐκστασιάζετο ἐμπρὸς εἰς τὴν τελευταίαν κουκίδα τῆς παρτιτούρας τοῦ

Ραβέλ. Ἐν τούτοις θὰ τὴν εἶχεν ἐκτελέσει εἰς τὴν ζωὴν του τὸ ἐλάχιστον χίλιες φορές! Ἐπὶ τέσσαρες ὥρες, μ' ἄλλην τὴν ἀσφύκτικὴν ζέσθη, δὲν ἐσῆκωσε τὸ μάτι του ἀπὸ τὴν παρτιτούρα του. Τὸ ἔπαρνε σὰν καταναγκαστικὰ ἔργα. Αὐτός, ὁ μεγαλειότερος μαέστρος τῆς Γαλλίας, δὲν ἐδίωκε οὔτε ἐπὶ ἓνα δευτερόλεπτον νὰ κἀνῃ καὶ τὸν Καραγιώζη εἰς τὴν ἀνάγκη (εἶναι ἡ ἑλληνικὴ ἐκδοχὴ ὑψίστης καλλιτεχνικῆς καλοπιστίας, αὐτῆς ποῦ θέδαια ὁ ἀργιστὴρ νὰ χωρέσῃ εἰς τὸ συχαμερὰ ἰδιωτελές, τὸ Ἀρβανίτικο κεφάλι μας) γὰρ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς του νὰ νοιώσουν τί ἤθελε, τί ἀξιοῦσε ἀπ' αὐτοὺς νὰ τοῦ δώσουν. Εἰς τὰ παραμυθία του Ραβέλ, εἰς τὸν Κοντοροδιθούλη, ἔδιδε μὲ τὴν φωνή του (καὶ πόσον ἀριστουργηματικὰ!) εἰς τὸν καθένα ἐκτελεστή, τὸν ἦχο ποῦ ἤθελεν ἀπ' αὐτόν, μιμούμενος φωνὰς φαγιαστικῶν πουλιῶν, ζῶων τῶν παιδιάστικων μύθων κ.τ.λ.

Πήγαινε τώρα νὰ ζητήσῃς τέτοιον ἐξευτελισμὸν ἀπὸ τοὺς ποζάτους, τοὺς φουκακωμένους, μὰ πόσον τραγικὰ καὶ κωμικὰ μαζί κούφους Ἕλληνας μου!

Αὐτοὺς τοὺς ἀρκεῖ ὅτι ἐγεννήθησαν πεταλωμένοι, καθὼς ἔδωκαν ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μάνας των, μεγαλοφυεῖς... Ποῖος καταδέχεται νὰ προσέξῃ τῆς λεπτομέρειες, ποῖος νὰ ἔχῃ συνείδησι, ποῖος νὰ ἔχῃ διανοητικὴν ἀνιδιοτέλειαν, — ἐννοῶ ἀπόλυτον ἀνιδιοτέλειαν εἰς τὴν σκέψιν του, τέτοιον ποῦ νὰ σὲ κἀνῃ νὰ ξεχνᾷς, στιγμὲς στιγμὲς, ὅχι παιὰ τὸ ἀτομὸν σου καὶ τὰ συμφέροντά σου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἴδιο σου τὸ ἴδιον αὐτό.

«Ὁραῖοι μου Εὐρωπαῖοι, σὰς προσκυνῶ! Διότι εἴχατε ἢ συνείδησις, ἢ ἐντιμότης τῶν ἰδεῶν, ἢ ἐργασία, ὁ ἀσκητισμὸς, ἢ μέθη ἀπὸ τὴν ὠμορφιά, ἀλλὰ τὴν τέλεια ὠμορφιά, ὁ ἐνθουσιασμὸς στὴν ζωὴ καὶ ἡ ἄλλη τῆς ζωῆς, ἢ ζωὴ ἢ συνειδητὴ, ἢ ζωὴ ποῦ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζῆσῃ!

Πόσο ἀκριβῶς ἤξευρα, κατέληξεν ὁ Πελλέας, ὅτι θὰ ξανάβρισκα ἐλ' αὐτὰ τὰ πράγματα, τὰ ἐνθουσιαστικὰ, σ' αὐτὲς τῆς λίγας ὥρες αὐτῆς τῆς πρόδας καὶ πόσο καλὰ ἔκαμα, γαῖτοι ἄρρωστος, νὰ συρθῶ ἔως εἰς τὴν γωνίτσα μου τῶν «Ὀλυμπίων».

Μοῦ εἶπε κατὰ προέκτασιν καὶ συμπερασματολογίαν, πολλὰ ἀνέμην διὰ ν' ἀντιπαραβάλλῃ πρὸς τὴν διανοητικότητα τῶν Εὐρωπαίων, ἐκεῖνο ποῦ ὀνομάζει «ἑλληνικὴν μάγδραν» καὶ ποῦ θὰ ἤμποροῦσεν ἐπίσης νὰ τὸ λέγῃ τὸ «ἑλληνικὸν φρενοκομεῖον» ἀφοῦ καμμιά ἰδέα καὶ κανένα αἰσθημα εἰς τὴν διοικοῦσαν ἑλληνικὴν τάξιν, (νὰ ἔχουμε τὸν νοῦν μας, διὰ αὐτὴν τὴν βρωμερὰν τάξιν τοῦ ἔθνους καὶ μόνον ὁμιλοῦμεν, ὁ Λαὸς μας μένει ἱερὸς εἰς τὴν ἀπλήν ἀλλὰ βαθεῖαν αἰσθηματικότητά του, μ' ἄλλον τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀξιωματικὸν ροχαλητὸν ὅπου τὸν κρατεῖ σατανικὰ ἀκριβῶς ἢ βρωμερὰ αὐτὴ διοικοῦσα τάξις μας), καμμιά ἰδέα καὶ κανένα αἰσθημα δὲν εἶναι εἰς τὴν θέσιν του καὶ τίποτε, ἰδέα ἢ αἰσθημα, δὲν φαίνεται κατασταλαγμένον, ξελαγαρισμένον καὶ ἀποκαταστημένον. Μοῦ εἶπε γι' αὐτὰ ὅλα ὁ Πελλέας πράγματα ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντα. Ἴσως νὰ ἐπανέλθῃ σ' αὐτὰ καμμὴν ἡμέραν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Γ. ΔΑΜΠΡΙΑΝΣ.

Τὸ θον φύλλον θὰ κυκλοφορήσῃ τὴν Τρίτην 1 Ἰουλίου.

Τὰ «ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ» πωλοῦνται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ κίβωκια Ἀθηνῶν-Πειραιῶς.

Σειραί, εἰς τὸ γραφεῖόν μας καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα.

Κωνσταντῖνος Κουριακὸς Ἀριστίου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

(ΑΘΗΝΑΙ 1840—1891)

Ἡ ἐν Ἀθήναις ἀφιξίς τοῦ Κωνστ. Κυριακοῦ Ἀριστίου. — Σύστασις «Φιλοδραματικῆς» εταιρείας. — Σκοπὸς αὐτῆς. — Πρώτη ἀπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις σκηνης ἐμφάνις τοῦ Ἀριστίου. — Ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἑλληνικὴ ἠθοποιός. — Αἱ περὶ τοῦ Ἀριστίου κρίσεις τοῦ τύπου. — Διάλυσις τῆς «Φιλοδραματικῆς» εταιρείας καὶ ἀναχώρησις τοῦ Ἀριστίου. — Ὁ «Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων». — Ἡ πρώτη περὶ ἀστυνομίας τοῦ θεάτρου διάταξις.

Μετὰ τὴν τέλειαν καταστροφὴν τοῦ δυστύχοῦς Φορμάνου καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Ἰταλικοῦ μελοδράματος, αἱ πύλαι τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου,

ὡς ἦν ἐπόμενον, ἐκλείσαν καὶ πάλιν πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τῶν Βασιρῶν, ὅτε τὸν Ἰούλιον τοῦ 1840 ὁ Κωνσταντῖνος Κυριακοῦ Ἀριστίους «διὰ νὰ ὀλιγοστεύσῃ τῆς ψυχῆς του οἱ φόβοι, μὴν ἀπαθάνῃ πρὶν τῆν ἐλεύθερον κόσμον, τοῦ ὁποῦ οἱ πρόγονοι τὴν ὄλην ὑφήλιον ἐκράτησαν» καὶ διέσωσαν ἴσως, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ἐν Βουκουρεστίου ὅπου τὸν εἰδομεν ἰδρῶντα τὴν Ρουμανικὴν σκηνήν.

Μετὰ πόσου ἐνθουσιασμοῦ ἐπάτησε τὸ ἐλεύθερον τῆς Ἑλλάδος χῶμα ὁ ἐνθουσιώδης πατριώτης, τοῦ ὁποῦ τὸ αἷμα ἐπότισεν ἄλλοτε τὰ πεδία τοῦ Ἀργαυσιανίου, μὰς τὸ διηγῆται ὁ ἴδιος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς τραγωδίας του «Ὁ Ἀρμόδιος καὶ Ὁ Ἀριστογείτων» ἣν ἐξέδωκεν ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἐν Ἀθήναις ἀφιξίς του «ὡς δειγμὰ τῆς πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς του ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν τρυφερὰν πρὸς αὐτὸν ὑποδοχὴν των».⁽¹⁾

«Ἄραξα εἰς τὸν Πειραιᾶ», γράφει. Ἡ ἀνυπομονή μου με παραπήρεν ἐκινδύνευσα νὰ πῶ εἰς τὸ κύμα, ἔταν ἀπὸ τὴν λέμβον ἐπήδησα εἰς τὴν γῆν. Ὡ! τοῦ βασιλεύσαντος τῆς οἰκουμένης λιμένος! Ὡ τῆς βασιλείσεως τῶν θαλασσῶν! Θεε! θεε μου! Τὴν Σαλαμίνα βλέπω!... Ὁρατος ὁ οὐρανὸς τῆς Ἑλλάδος! Μ' ἐγοῦντευσεν ἡ ζεφυρίτις αὔρα! Ὅποια θεά! Μαγευτικὴ ἢ θέσις! Ἡ φύσις ἀνεπλάσθη!... Δησιμόνησα εἰς ποῖον μῆνα εἶμαι! Εὐχάριστος πρῶτα! Ἐαρινὴ ἡμέρα!... Εἰς τὴν Ἑλλάδα! Εἰς τὸν Πειραιᾶ! Εἰς τὰς Ἀθή-

¹ «Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἢ τὰ Παναθήναια» τραγωδία εἰς Πέντε πράξεις, Πόνημα Κωνσταντῖνου Κυριακοῦ Ἀριστίου. Ἐν Ἀθήναις, 1840.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΡΙΣΤΙΟΥ

νας είμαι! Μ' έκυριευσε σέβας! Χαρά άμβροσειά με κατέλαβεν όλον έκαμα τόν σκυρόν μου. Είμ' έλεύθερος είπα!..»

Ο ταλαίπωρος! Ποϋ νά ήξευρες ότι μετ' όλίγους μήνας, κατασυντετριμμένος από τας αντίδράσεις των Έλλήνων τούς όποιους τόσο ηγάπησε, θ' άπήρχετο μακράν των Αθηνών με τά δάκρυα εις τούς όφθαλμούς!

Η έν Αθήναις άφιξις του Αριστίου άνεκίνησε και πάλιν τό περι έλληγικόν θεάτρον ζήτημα. Τή ενεργεία αύτου συνέστη και έταιρεία «Φιλοδραματική» τής όποιας πρώτη φροντίς υπήρξεν ή έκδοσις μακροσκελεστάτης «προσκήσεως περί έλληγικου θεάτρον» έν τή πρόσ τοις άλλους έξετίθετο και ό σκοπός αύτης.

Η περί ης ό λόγος «Προσκήσεις», κατά τό μοναδικόν παρ' έμοι σωζόμενον αντίτυπον, έχει ως έξής:

«Εφημερίδες Έλληνικαί κατέκρινον έν καιρή τήν έν τή Έλλάδι μελοδραμάτων, κωμωδιών άλλογλώσσων, μάλιστα και όρχήσεων πρόωρον εκκαθάρσιν. Είς τό κήρυμα των εφημερίδων ό Έλληνικός Λαός επευφήμησεν ώστε, με πολλά όλίγας έξαιρέσεις, μικράς είδομεν τας παρατροπιάς άθροισών νεανίσκων, τας όποιας, και αύτας ταχέως και πανταχοϋ, έστηλίτευσαν ό άγχίνους και φρόνιμος Λαός τής Έλλάδος, ός τις με άποτροφή και καταφρονήσεως βλέμμα πάντοτε, άντέμειψεν έκείνους, όσοι ήθέλησαν νά προσβάλωσι τά ήθη του, παρεσιόγοντες άνεικισθήτως τήν διαφθοράν διά του ήθους.»

«Τοιαύται έπιφορείς κατακρίσεις βέβαια δέν προσβάλλον τό θεάτρον πάντοτε και πανταχοϋ' αλλά μόνον τήν όποιαν είδε μέχρι τούδε κατάχρησιν εις τό θεάτρον ό Έλληνικός Λαός.»

«Η Μουσική, και κατά τόν Πλάτωνα, είναι δώρον του Ούρανού, από τόν Ούρανόν έκταθή' αλλά και ταύτην επλήρωσαν οι κίωνες τής δινκοταίης, διά νά πληρώσουν τόν ταλαίπωρον άνθρωπον. Είναι κατάχρησις, νά βιάξη ή Μουσική τόν φιλόμουσον άκροτήν νά χάνη τήν συνέχειαν τής όμιλίης του Αχιλλέως προς τόν Νέεακρον, του Κάτωνοσ προς τόν Κασίωνα, του Παγαλλου Ιωσήφ προς τούς άδελφούς του, του Μωσέως προς τόν Φαραώ, του Αλεξάνδρου προς τόν Πύρρον, του Ρηγούλου πρό τήν Βουλήν, του Θεμιστοκλέους προς τόν Ξέρξην, και τώσων άλλων τής Ιστορίας Ηρώων, εις τά μελοδραματά του άμμήτου Μετακταίου. Είναι κατάχρησις θλιβερά νά συνείδη ό άνθρωπος νά φθείρη μάλλον τήν εκ των ήθικων αξιωμάτων ένσταλαζομένην εις τήν ψυχήν του χάριν, παρά νά τρέψη και νά λαμπύρη αύτην, παραισάγων τήν ζητουμένην ώφέλειαν διά του ήθους.»

«Σίδηροί κίωνες έμάστιξαν τήν ανθρωπότητα πάντοτε, όπεστίηξαν τήν άμάθειαν κ' έμπόδιζαν τήν πρόδον των ΦΩΤΩΝ' επτέρωσαν, καθιέρωσαν και αύτας τας τερατοφυεις, φοβεράς προλήψεις, και ίσως, ίσως άπετόλμησαν νά καταφθίσουν Εύριπιδών, Σοφοκλέων, Αισχύλων, Φενηλώνων και άλλων, δασύς ύψους τήν φωνήν των νά συστήσουν τό μέγα τοϋτο και σοφόν και άγροίκου σχολειόν, τό ΘΕΑΤΡΟΝ. Σίδηροί κίωνες, δαιμόνες ώλετήρες, έφρόντιζαν πάντοτε νά πνίξουν τήν άλήθειαν και εις τά σπάργανά της, και τελευταίον άσφόν, και κομήτου σπανιότερος, έξέλιπεν ό διά του δεκάτου τετάρτου Αουδοθίκου πυρός, όστις τόν ήθικόν διαμορφόνον κόσμον, καθεκάστην έθνημούρη τούς Κορυλλίους, τούς Βολταίρους, τούς Ρακίνας και άλλους. Διασποράς εποχή, άποστρεβλώουσα τά ήθη ταμάχια τής σοφάρης ποιήσεως, και προσεπεισόγουσα, μ' άσθηράν διαταγήν, σκώμματα μάλλον, όχι κωμωδιών άποσπάσματα, εις τό τέλος τής Τραγηδίας, (α) έφευρεν, αξίως αύτης, και τόν τρόπον πώς νά σδύνη άμέσως, από τας εϊωσθητους ψυχάς, πάσαν ήθικήν άντίψωσιν και πάν ζώπυρον τής λαρς Μελομένης. Τοιαύτα έφρόντις νά κατορθώση σιδηρά μάστιξ άπολύτων δυνάμεων με τά μελοδραματά, υπό τό ήψηλόν όνομα, ΜΟΥΣΙΚΗ (opera) και μετά ΒΩΑΒΗΛΙΑΔΑ, άπορροφώσα και τας χρηματικάς και τας ήθικάς του Λαού δυνάμεις.»

«Η μουσική, ήσαν δεκτική έπιθυμητή εις τούς Έλληνας' αλλά κατάλληλος εις τά πράγματα. Είχαμεν και Χορούς και Ώδεια και θεάτρα. Είς τούς χορούς των Έλληνικών θεάτρων έψάλλοντο πάθη όξεία, παράπονα θλιβερά, μοιρολόγια, εις τά ήθετα Παιάνες, εις τας χορδές ζοματά, εις τούς ναούς δοξολογία θεών, εις τας μάχας θούρι θηνοί κ' έντονα μέλη, τά όποια ένθουσιάζον και τούς δειλοϋς νά περιπροσούν τόν θάνατον, νά νικούν τούς έχθρούς τής Πατρίδος, συγγέοντες με Αρηφθάγγους έπιφωνήσεις τας κραυγάς των φονευόντων και των φονευομένων, και τέλος νά τέρπουσι τήν ψυχήν, και εις τας εδωχίας' άλλ' όχι νά τήν φθείρουν. (β) Όλ' άπο-

(α) Είς μοιρικά μέρη τής Ιταλίας, μετά τήν τραγηδίαν του Όρεστου, ή τής Αντιγόνης, ή του Αγαμέμνονος του Αλφειού, κατ' έπιταγήν τής διοικήσεως, είδομεν νά παριστάνονται σκώμματα υπά μάλλον, παρ' άποσπάσματα κωμωδιών, ή μέρος του Κορυέως τής Σεβίλλης, διά νά μη φεύγουν τάχα οι θεαταί λεπημένοι. Τοϋτο έξηγγείται πατρική σιοργή.»

(β) Είναι πρόβλημα εις τούς ήθολόγους, τί αίσθημα, ή τί πάθος εκφράζει ό άσπυμος Κορυέος τής Σεβίλλης, όταν καλονοκτιζή τόν άνόητον Δόν Βασίλειον, ή Δόκτορα Βάρτολον.

δεκτά, έπιθυμητά όλα' αλλά νά καλονοκτιζή τις ή νά καλημερίζη, νά ζητηέ όλον ή παρ ή νά λοιποθυμή με φαλαγγιδόν ήχόν, πότε μεν λαυρογγίζων και πότε έπιρρύνίζων, νά πνίγη τήν φωνήν του, νά συγγέη τόν ήθοποιήσανον χαρακτήρα, και μάλιστα εις τας διωδίας, ή τριωδίας, όπου δέν διακρίνεται τί λέγει ή εις, τί άποκρίνεται ό δεύτερος' και τί ζητεί ό τρίτος' όπου χάνεται ή συρραφή του όλου, και όπου, άν δέν αναγνωρίσωμεν πρώτον δις και τρις, κατ' ιδίαν, τό μελοδραμα, ή δέν άποσπασώμεν ζοματά, καν, έξερχόμεθα του θεάτρον χωρίς παραμικράν ήθικήν, φιλολογικήν ώφέλειαν ή γνώσιν' μάλιστα με όλυγοτέρων, παρ' όσην είχαμεν εισελθέντες, και άδρανέστεροι χωνοκθάντες, με μόνην τήν των φωνών και των όργάνων ποικίλην άρμονίαν' τοϋτο είναι εναντίον και του σκοπού διχ' τόν όποιον συγγράφουσι και ποιούσιν όσοι εκλήθησαν νά μας διδάξουν εύφραίνοντας, εναντίον θεβαία και τής φύσεως αύτης. Τήν φύσιν μμείται: ό ζωγράφος, ό γλύπτης, ό ποιητής, ό ήθολόγος, ό ήθοποιός, οι ψάλται του άκρος, τά πτηνά' τήν φύσιν πρέπει νά μιμήται και ή μουσική' όχι άπλώς εις τό είδος τής' άλλ' εις τό είδος τό έπιτετραμμένον, ένφ θέλγει, νά διδάσκη και νά ώφελή' όχι νά ελάττω τόν άνθρωπον. Τοιοῦται μιμηται και διδάσκαλοι του ήρωαίου και του ήθονικού συντελεσθ, εκ συμπίπου εις τόν σκοπόν διά τόν όποιον άθνημούρηθη τό θεάτρον ό Έλλην λαός, αύτός και προαγωγός τής Μουσικής, πάλιν, δέν προσβάλλει τήν Μουσικήν' αλλά τήν κατάχρησιν.»

«Θεάτρον Έλληνικόν διαυθυνόμενον από άξιοτίμων Έλλήνων έπιτροπήν, επαυρυνούσαν νά επυφύλαττονται άσθηράς τό σέβας προς τά θεία, ή διαποσγή εις τούς νέμους και ή ασυνοπέπεια εις τό ήθη, και όπου αύτη ή έπιτροπή θέλει εκλέγει τας τραγηδίας, ποιαι πρέπει νά έγχειρίζωνται εις τούς ήθοποιούς νέους και ποιαι όχι, και νά παριστάνωνται μόνον ήθικαί, άμρόδουσαι εις τας ιδέας, και τόν Έλληνικόν χαρακτήρα, και δράματα του νεωτέτου ήρωϊκού των Έλλήνων άγώνος, θεάτρον, ζωγράφον λαμπρότατα τας όπερ Πατρίδος θουσίας, διδάσκον πάντα ήήρορα, δικαστήν, δικηγόρον, ποιητήν, ήθολόγον, πολιτήν, στρατιώτην, έρχοντα και άρχόμενον τήν κατά κρᾶσιν του ήψηλοϋ και ήρωαίου γνώσιν, έπιστηρίξον τας έννευεις ψυχάς εις άρετής έρωτα και κακίας μίσησ, θεάτρον παριστάνον επανουμένην και βραβεουμένην τήν σωφροσύνην των σοφών, τήν φιλοστοργίαν των γονέων, τήν επθειθειαν των τέκνων, τό φιλοπατρι, τήν φιλανθρωπίαν, τόν άνεξάρτητον και άνιδεδηλον χαρακτήρα, τήν όράνοιαν, και τόναντίον, θεάτρον εις τό όποιον θέλου σπηλτευσθαί ή φιλαργυρία, ή άστωτεία, ή όλυγορία, ή κολακεία, τό άφιλόπατρι, ή χαμέρπεια, ή διχόνοια, ή μισανθρωπία, ή δουλοπροσούνη, και τά εκκλήματα μαστιζόμενα από τούς έλέγχους τής συνειδήσεως και τής δημοσίας άποστοφής, τοιαύτων θεάτρον ήθελεν είσθα νά Ιδη και τόν Σωκράτην εις τας βελίδας του, καθώς όταν παριστάνοντο του Εύριπίδου αι μελέρουτοι και διδακτικαί τραγηδίαί, τας όποιας όπερηγάπα και εκθειάζεν και αύτός ό μέγας φωστήρ ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΣ, θεάτρον τοιοῦτον ήθελε διεγείρει και σήμεραν τας ένθουσιάζεις επευφημείας και χειροκροτήσεις καθός και τά παλαιά, αλλά σιωτήρια, δάκρυα των σημερινών Αθηναίων και λοιπων Έλλήνων, ως των αρχαίων εκείνων, όταν ό Αισχύλος παρίστανεν εις τούς ΠΕΡΣΑΣ του τήν φθοράν του Ξέρξου εις τήν Σαλαμίνα και ό Φρόνηχος τήν Αλωσιω τής Μιλήτου. Ημέρα, όχι θεβαία λυπηρά, όχι άδοξος, όχι επιζήμιος εις τήν Έλλάδα, θέλει αναταίλει εκείνη καθ' ήν ΗΘΟΠΟΙΟΙ (α) νέοι, προικισμένοι με γνώσεις άριστάς,

(α) Ηθόποιοί (acteurs), όχι πιδον Υποκριταί. Η λέξις Υποκριτής άς μενίη διά τούς Τραγουφους, διά τούς Έγωιστάς, διά τούς Ιδιοτελείς, λυμειώνας, δι' όλους όσους, απαιτώντας και απαιτώμενοι, κίβδηλοι εκ γενετής, διδασκόμενοι και διδάσκοντες, μετέχοντες τήν ύπόκρισιν. Η λέξις Υποκριτής άς μενίη δι' αύτους και δι' όσους δύνανται άλλον όστις τομήσει νά έξυβρίση και αύτην τήν ήρωαίαν τέχνην, Υποκριτάς έπονομάζων τούς Ηθόποιοϋς Έλληνας. Η λέξις Υποκριτής, άν και άρχαία, άλλ' όχι κατάλληλος εις τό πράγμα, κατ' τήν σημερινήν σημασίαν, και μάλιστα τότε, όταν εκείνοι οι τής Οικουμένης διδασκαλοι, ποιηταί και τραγωδοποιαι, παριστάνον οι Ιδιοί τά ποιήματά των, ως άλλοι άυτουμογί θρησκείας κινός, θεμελιωταί και λειτουργοί συγγένους. Ο φύσει άξιος του ίσογονμένου ήρωϊκού προσώπου τραγωδός δέν ύποκρίνεται, οικειοῦται τό ήθος, ήθοποιεί, πάσχει, ανάλισκεται εις τό πάθος του και άποδρῖνεται επί σκηνης πολλάκις' άλλ' ό φύσει άπόσιος, φύσει ύποκριτής, ποτε δέν θέλει παραστήσει αξίως τόν ένθουσιόητον, τραφερόν και φιλανθρωπον χαρακτήρα. Ο φύσει λοιπόν, μισός είναι και ποτε νά λέγεται Υποκριτής' άλλ' ό ευαισθητός, φιλότιχος τής Μελομένης γόνος, Ηθοποιός.

Εκ τής ύποσημειώσεως ταύτης άποδεικνύεται τρανότητα δι' ό κ. Θ. Βαλλιανίτης ελληνήθη γράφων έν τή φιλολογική Έστία του 1893. σελ. 342, δι' ό Αλεξ. Ραγκαβής ΠΡΩΤΟΣ ένόμασε τούς Έλληνας ύποκριτάς, ή θοποιοϋς. Τας πληροφορίες του βεβαίως επί του προκειμένου, ήρσθη ό κ. Β. εκ των άπομνημονευμάτων' του Αλ. Ραγκαβή (Τόμ. Β', σελ. 48) ένθα όπτος, ως και άλλοϋ τής ίστορίας ταύτης παρηγήσαμεν, ανακριβώς άποδίδει εις ναυτόν και τόν πατέρα του πάν ότι έγένετο κατ' τήν έπαγγήν των διά τό Νεοελληνικόν θεάτρον. Επί του προκειμένου ό άείμνητος Ραγκαβής, άποφύερον έπιμελώς ν' αναφέρη καν τήν έν Αθήναις άφιξιν του Κυριακού Αρσιότου, γράφει: «Υπήρξε ό' ή πρώτη μου έπιμέλεια νά καταστήσω γνωστόν τοις πιδον αίσθητόν τόν ζήτησιν σκοπόν του Έλληνικού θεάτρον, και εις αύτους τούς ύποκρίτας νά έμπνεύσω σέβας προς τό έπάγγελμα αυτών ως έθικόν επιδιόκον σκοπόν, και τήν φιλοτιμίαν έν αυτοις νά έξεγείρω του νά θεωρώσιν ναυτούς ως όργανα τής κοινής ήθικοποιήσεως, δι' ό και άντι ύποκριτών ήθόποιοϋς μετωνόμασα έμμενός». «Οι ανακριβή γράφει ό Ραγκαβής, βλέπε και ΤΟΞΟΤΗΝ σύγγραμμα έμμενός και παρ' όν φυλλάδιον τελευταίον, σελ. 163, ότος 1841.

φιλοι της ἀληθείας δόξης καὶ τοῦ δικαίου, νέοι εὐαίσθητοι, κίτροι εὐκρινεῖς ἐνθουσιασμοῦ καὶ γνώσεως τῶν παριστανόμενων πρωτοτύπων, θέλουσιν παριστάνει καὶ δι' ἐκφλεγομένου προσώπου καὶ δι' αἰσθημάτων ἐγκαρδίου, καὶ δι' ιστορικῶν, κοιμῶν, ἀρχαίων ἱματιῶν, καταλλήλων εἰς παλαιὰς ἐποχὰς ἢ νέας, καὶ διὰ χειρονομίαν συμμέτρων, καὶ διὰ στάσεως ἄγενης, καὶ διὰ βλέμματος διαπύρου, εἰς τὸ ποῖον ὡς εἰς βέλιον δύναται τις ν' ἀναγνώσῃ, καὶ εἰς σχήματος προσφύου ζωγραφικοῦ, θέλουσιν ἐξεικονίζει ἐπὶ σκηνῆς, ὡς ἄλλοι Ἀπελλὰ καὶ Φειδία καὶ τὸν Ρωμαλεώτατον Ἡρακλέα καὶ τὸν δρμητικώτατον Ἀχιλλέα καὶ τὸν πολύτροπον Ὀδυσσεά καὶ τὸν μεγαλοφυῆ Θεμιστοκλέα καὶ τὸν ἀσπληρὸν, εὐκαίον Ἀριστίδην καὶ τὸν μεγαλεπήβαλον, μεγαλοῦργον Ἀλέξανδρον καὶ τὴν φιλάδελφον Ἡλέκτραν καὶ τὸν τρυφερόν Ὀρέστην καὶ τὰ δράματα τῶν ἐκλεκτῶν ποιητῶν τῆς φωτισμένης Ἑρώπης καὶ τοὺς λαμπροὺς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἡμῶν χαρακτήρας, τοσοῦτων καὶ τηλικούτων σὺλκῶν, ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, παρόντων ἀθανάτων ἡρώων καὶ μαρτύρων τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ, καὶ ποῦ; εἰς τὴν Ἑλλάδα; εἰς τὰς ποτὲ λαμπρὰς καὶ τώρα πάλιν ἐλευθέρως ἐρατεινὰς ΑΘΗΝΑΣ καὶ ἀκολουθῶνς ἐντός τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἐνὸς ἐκείνου κατὰ χώραν ἐστίασαν!

«Πόσαι τότε εὐφημῆσι κρότοι, αἰσθήματα γενναῖα, ἐξάλματα λαμπρὰ Ἑλλήνων φιλοτιμῶν φίλων τῆς δόξης γόνων, θέλουσιν χαίρειναι τοὺς ἀνιστάμενους στρατηγούς! Πόσαι καρδίαι καὶ πρόσωπα θέλουσιν ἀναφλέγεσθαι ἀπὸ τῆν φλόγα τοῦ πατριωτισμοῦ! Τότε ἔργα μεγάλα, ἔργα θαυμαστά, ἀναπολούμενα, ὅπως καὶ ἔσαν πρῆξη, θέλουσιν ἀναξωπυρῆσαι διακαέστερα τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀμίλλαν τοῦ καλοῦ, καὶ θέλουσιν διδάσκει καὶ ἡμᾶς καὶ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, οὐαί, ὃ Ἑλλήνων ἀποθνήσκει ἀλλὰ δὲν παραδίδεται.»

«Αἱ ἀπὸ λοιπὸν ταῦτα, κ' ἐπειδὴ τὸ Ἰταλικὸν θέατρον εἰσῆλθῃ πλέον, καὶ πολυτελεῖς εἰσῆλθῃ, εἰς τὴν Ἑλλάδα» τὸ μὲν εἶναι νὰ χαλορῶσθωμεν τὴν ὑπερμετρον πρὸς τὰ χαθὰ ῥοπήν τῶν νέων μας, ἀντιπαλάντωντες τὰς τρυφελὰς μελωδίας τῶν Ἰταλικῶν μελοδραμάτων μὲ τῆς ἀξιοτιμῆς σοβαρᾶς Ἑλληνικῆς τραγωδίας καὶ ὑψηλῆς κωμῆδος τὰ σύντονα, ἐπιφελῆ καὶ ἀβρενωπὰ βέλγητρα· τὸ δὲ εἶναι νὰ ἴστωμεν τὴν μητρικὴν μας γλῶσσαν ἐξευγενισμένην καὶ ἀραιωμένην ἐπὶ σκηνῆς, ἀπέναντι τοῦ Πιερραῖου καὶ τῆς Πιερραῖας, εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἱερὰν καὶ πρωτογενῆ τῶν ὠρίων τεχνῶν ἑστίαν, ἀφωρομένην εἰς τῆς ἐπαγγελίας τὰς πτέρυγας, καὶ στηριζομένην εἰς τῆς μνήσεως τὴν βακτηρίαν· δι' ἃ ἅλα κλίνομεν μάλα εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις ἐπιπέδημα, ἐπικαλούμενοι τὴν προστασίαν, τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν ἐμφύωσιν τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Ἀνακτοῦ, νὰ προσκαλέσωμεν τοὺς φιλοκάλους ἕμογενεῖς μας νὰ παροτρύνωσι, διὰ συνδρομῆς, τὸν νέον Θεόπιν τῆς Ἑλλάδος, ἐλθόντα εἰς τὴν πόλιν μας, Κύριον Κωνσταντίνον Κ. Ἀριστίαν, διαμορφώσαντα καὶ τὸ ἐν Βουκουρεστίαις θέατρον, διευθυντὴν αὐτοῦ καὶ διδάσκον τῆς ἀπαγγελίας, ἀγαθὸν καὶ τίμιον συμπολίτην μας, ἀρχαίον συναγωνιστὴν εἰς τὴν ἱερὰν λόγον μ. κ. ε. ἐπίσημον περὶ τὰ τραγικά, νὰ διωμείνῃ ἐνταῦθα, ἔτσι ὡς ἐνθουσιασμοῦ τοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ τὸν ἔφεραν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν φιλοτιμῶν ἕμογενῶν τοῦ καὶ τὸν κρατήσωμεν, Ἑλλήνες, νὰ τὸν ἐνθαρρύνωμεν, ν' ἀνταμείψωμεν τὸν πατριωτισμὸν τοῦ, διὰ νὰ μείνῃ καὶ νὰ μορφώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον· νὰ διδάξῃ νέους φιλοτέχνους, ἀξίους τοῦ ὀνόματος, ἢ ὁποιοῦσ' ὄσπερ, πρῶτοντος τοῦ χρόνου, νὰ στείλωμεν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ἑλληνικὰς πόλεις ἐξ αὐτῶν, διὰ νὰ ἐπιχορηγήσωσι καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς μας ἕμογενεῖς, εἰς τὰ ἔχει συστηθῆσθαι θέατρα, τὸ ἥμετερον ἐκ τῶν ἡμετέρων καὶ ταύτης τῆς ὑψηλῆς τέχνης ἡθικώτατον προτόν. Νὰ συνδράμωμεν, Ἑλλήνες, ὥστε μετ' ὅσον πολὺ νὰ κατορθώσῃ ὁ Κύριος Κ. Κ. Ἀριστίης νὰ μᾶς ἀναβιβάσῃ ἐπὶ σκηνῆς τὰς προσφωστέρως τῶν κλασικῶν ποιητῶν μας, καθὼς καὶ τὰς καλητέρας, ἀφ' ὧν ἔσπερ ἔχομεν ἔως τώρα ἢ δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν, τραγωδίας καὶ ὑψηλὰς κωμῆδας.»

«Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ γίνεται κατάλογος συνδρομῆς, εἰς τὸν ὅποιον προσκαλοῦνται νὰ καταγραφῶσιν ὅσοι ἀγαποῦν νὰ συνεισφέρουν εἰς τοιοῦτον καλὸν, σημειοῦντες καὶ τὴν προκαταβολήν, κατὰ τριμησίαν, ἀνὰ τρεῖς δραχμὰς τὸν μῆνα.»

«Ἐθῶς ἀφοῦ συναχθῆ ἱκανὴ ποσότης χρημάτων διὰ ν' ἀρχίσῃ ἢ παραδοῦσι τοῦ μαθήματος, καὶ καταγραφῶσιν ἀρκετὰ ὀνόματα, θέλει ἐπιλεχθῆ ἢ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα διευθυντικὴ ἐπιτροπὴ, ἢ ὅσπερ θέλει εἰσῆαι λέγον διὰ τὴν μετὰ, εἰς τὴν τῶν χρημάτων τῆς συνδρομῆς. Ἡ συνδρομὴ παύει ἅμα τὸ ὄμα τῶν ἡθοποιῶν, ὅπ' τὴν διδασκαλίαν καὶ διευθύνειν τοῦ καλοῦ τραγικοῦ μας Κ. Κ. Ἀριστοῦ, γίνῃ ἱκανὸν νὰ παριστάνῃ εἰς τὸ θέατρον ἀντίμωσ καὶ ἐπικερδῶς, καὶ μένει ἢ διευθύνουσα ἐπιτροπὴ, ἢ τις ἐπιτροπὴ καὶ νὰ ἀνανοῦται ἐπιλεγομένη κατ' ἔτος ἀπὸ τοὺς συνδρομητὰς, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ἐργολάβους καὶ νὰ συνεργῆ πρὸς τελειοποίησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρον. Εἶναι δὲ ἐπιζόμενον, τοῦ ΘΕΟΥ ἔδοκοντος καὶ τοῦ Σεβαστοῦ Ἀνακτοῦ ἡμῶν ἐπιτρέποντος, ὅχι μόνον καὶ Ἑλληνικὰ θέατρα ν' ἀποκτήσῃ ἢ Ἑλλὰς ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξ ἀμνημονεῦτων χρόνων παρεχωρήμενον, παρὰ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀρχαίον Ἑλληνικὸν θέατρον, ἀνακαφέν, ν' ἀνακύψῃ τοῦ τάφου.»

Ἐν Ἀθήναις τὴν 25 Σεπτεμβρίου 1840

Γ. Λεβέντης, Ι. Ρίζος, Παναγιώτης Σούτσος, Σπ. Η. Τριανταφύλλης, Η. Σ. Ὀμηρίδης, Κ. Γκαρπολάς, Κ. Ν. Γαλιάνης, Αὐστῆς Πύρρος, Γ. Γενιάδης, Ι. Αὐ. Σωμάκης, Α. Ρ. Ραγκαβῆς, Α. Δρόσος, Κ. Δομνάντος, Η. Κ. Ἡπίτης, Α. Ν. Φωτίλας, Κ. Κοκίδης.»

(Συνέχεια εἰς τὴν 24ην σελίδα)

ΤΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΑΥΡΗΝ ΒΙΒΛΟΝ

Ἡ τρεῖς ὥρες ποῦ διαρκεῖ ἡ παράστασις, εἶναι ὥρες μυσταγωγίας· ὅταν ὁ ἡθοποιὸς παίζει ἐκσυνηθῆ καὶ ἐμπνευσμένα, καὶ ὅταν τὸ κοινὸν εἶναι διατεθειμένον καλὰ, — Καὶ σ' αὐτὸ συντελεῖ ἡ μόρφωσις, ἢ ἄνεσις ἐν τῷ θεάτρῳ, ἢ ὥρα, καὶ ἄπειροι κοινωνικαὶ συνθήκαι ποῦ θὰ ἴδοῦμε παρακάτω — τότε δημιουργεῖται τὸ μεταξὺ σκηνῆς καὶ πλατείας μαγνητικὸν ρεῦμα, ἢ συνεργασία ἡθοποιῶν καὶ θεατῶν.

Τὸ θέατρο εἶναι τὸ παιδὸν λευκὸ, τὸ παιδὸ «μὴ μοῦ ἄπουν» λουλουδι ποῦ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς τὸ θέατρον δὲν ἐπιτρέπεται καμμία ὑποχώρησις καμμία συνθηκολόγησις, ἢ πρόπει νὰ εἶναι ἀπολύτως τέλειον, ἢ νὰ μὴν ὑπάρχῃ διόλου ἢ μᾶλλον, δὲν ὑπάρχει, αὐτὴ ἐπαγγέλλοις, ὅταν δὲν εἶναι τέλειον. Αἱ ἀπὸ ἐτοπίσαμε σὲ προηγούμενά μας κεφάλαια, ὅτι θέατρο στὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχει· διότι ἔλλειπεν ἢ καλὴ διάθεσις πρὸς τοῦτο, ἀπὸ τοὺς μέχρι σήμερον κυβερνήσαντες τὴν Ἑλλάδα, διότι οἱ μέχρι σήμερον ἐργοδότη εἶναι μόνον χυδαῖοι ἔμποροι, διότι οἱ ἡθοποιοὶ εἶναι ἀμόρφωτοι καλλιτεχνικῶς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀγράμματοι, διότι δὲν ὑπάρχει σοβαρὰ ἐπιστημονικὴ κριτικὴ καὶ διότι, ὅπου οἱ ἔξένοι ἔχουν προσδόνθῃ ἡμεῖς δὲν ξέρουμε τί μᾶς γίνεται.

Παρακάτω θὰ πούμε τί χρειάζεται καὶ πὸς φανταζόμεθα τὸ Ἑλληνικὸ θέατρο.

Ἀπὸ λόγια γὰ τὸ κοινὸν μας πρῶτα, ποῦ τόσο παρεξηγήθη ἀπὸ ὄλους μας ἴσα με σήμερα, ποῦ συκοφαντήθη τόσο, καὶ τοῦ φοβηθῆσθε στὴ δάξῃ του ὄλες μας τῆς ἀμαρτίας.

Τὸ κοινὸν μας εἶναι πρωτίστως τάξεως, εἶναι τὸ παιδὸ εὐπαιστο, τὸ παιδὸ πρόθυμο, καὶ τὸ πλέον ἐπιδεικτικὸ μόρφωσεως κοινὸν τοῦ κόσμου ἢ θεατρικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ του μόρφωσις ἐν τοῦτοις, ὅπως καθε μὲρ φωσις ἄλλωστε, πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὰ· ἐδῶ, χρειάζεται ὁ συγγραφεὺς, ὁ πρῶτος καὶ σπουδαιότερος θεατρικὸς παράγων· ὁ ψυχικὸς γυατρός, ποῦ θὰ σφιγμομετρήσῃ καὶ θὰ δώσῃ τὸ κατάλληλο ἔργο — φάρμακον, εἰς τὴν πρόπευσα δόσῃ, μὲ τὸν τρόπον ποῦ χρειάζεται.

Ποῦ εἶναι ὁ συγγραφεὺς αὐτός; Καὶ τί ἔκαμαν μέχρι σήμερον οἱ συγγραφεῖς μας;

Οἱ περισσότεροὶ τῆσαν τὰ ἀγράφα τῶν ἔξενων ἔργων, καὶ πάνω σ' ἐκτὰ ἔγραψαν ἔργα Ἑλληνικά (!) ποῦ τὸ μόνον Ἑλληνικὸν τοὺς ἦσαν μερικὰ ἐπιθέτα λήγοντα εἰς «ὁ πολυός», ἔν καὶ αὐτὸ ἀκόμη οἱ πλείστοι προσεπάθησαν νὰ τ' ἀποφύγουν δημιουργοῦντες ὀνόματα φανταστικά.

Ἄλλοι ἔγραψαν δῆθεν Ἑλληνικὰς ἡθογραφίας, περιορισθέντες εἰς περιγραφὴν τῆς ἀλλῆς τῆς γειτονίας, δημιουργοῦντες ἐντὸς αὐτῆς ἀνόπαικτα γεγονότα, ἢ κοινώτατες ἐρωτοδουλικῆς ἀνοήτων μονότονων.

Ἄλλὰ τὸ δράμα, τὸ Ἑλληνικὸν δράμα κανεὶς δὲν ἔγραψε νὰ τὸ βρῆ, κανεὶς δὲν τὸ εἶδε, κανεὶς δὲν τὸ πρόσεξε.

Καὶ ἕως ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι ἕνας λαὸς τραγικὸς, περισσότερον ἴσως ἀπὸ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀστικῆς Ἑρώπης, καὶ τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ἰσπανίας ἀκόμη, ποῦ τόσοι συγγραφεῖς ἐπέπνευσαν.

Καὶ τί δὲν θὰ μπορούσε νὰ γραφῆ, ἀπὸ κείνον ποῦ θὰ ἔβλεπε τὸ δράμα τὸ Ἑλληνικὸν.

Ὅχι τῆς τετριμμένης ἐρωτικῆς ἱστοριοῦλες, ὅχι τῆς κοίσομολικῆς τῶν γραιδίων τῆς ἀλλῆς καὶ τῶν μεμερῶν τῆς ταβέρνας...

Τὸ Δράμα τῆς τιμῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενεῖς ποῦ κρύβεται καὶ σιωπᾷ, τὸ δράμα τοῦ περὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν ποῦ ἀγωνίζεται μέσα στὴν παράδοξον συνθέσεως καὶ διανοητικότητος κοινωνία μας, τὸ Δράμα τῆς Ἑλληνίδος κόρης, ποῦ ἐργάζεται καὶ ζῆ μὲ τὰ χερσὶα τῆς ἀδέλφου καὶ μητέρας, τὸ τίμο Ἑλληνικὸν Δράμα.

Κ' ἔπειτα, ἔρχεται ἢ μελέτη τῆς κοινωνίας μας, τῆς κοινωνίας αὐτῆς ποῦ ὀφίσταται στὴν ἐπιφάνεια ὕλην τὴν ὀλέθρια ἐπίδραση τῶν ἔξενων κοι-

νωπιών, που πέρνει απ' αυτές με βουλημία κάθε κακία, κάθε εκφυλισμό, χωρίς έν τούτοις και τὰ άτομα νὰ συμβαδίζουν εἰς μόρφωσιν καὶ διαύνησιν με τὰ άτομα τ' ἀποτελούντα τὰς ξένας κοινωνίας· κι' ἐδῶ εἶναι ἡ μεγάλη παρεξήγησις· τρέχουμε με τὸ αὐτοκίνητον, καὶ ὅμως φοροῦμε ἀκόμη τσαρούχια, καὶ τὸ μινάλὸ μας, καὶ ἡ μόρφωσις μας, καὶ ἡ διανοητικότης μας με τὰ τσαρούχια βραδίζουν τὰ κορίτσια μας, καὶ τῶν καλῶν οἰκογενειῶν ἀκόμη ἔχουν ὡς μόνον ἰδανικόν, τὸ ὠτό, τὸ ντάνοιγκ, καὶ τὸ μετάξι... Δὲν θέλω νὰ πῶ εἶναι κακὰ ὅλ' αὐτὰ, ἀλλὰ μόνον αὐτὰ μού φαίνονται πολὺ λίγα, γιὰ ν' ἀποτελέσουν ἕνα ἰδανικό.

Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἀνδρική νεολαία μας, κατὰ τὸ πλεῖστον κουφότης, ἀνοησία, ἀμορφωσιά παντοῦ.

Καὶ διὰ τὴν Ἑλληνική νεότης βρῖσκεται σὲ τέτοια χάλια, πῶς καὶ ποῦ θέλετε νὰ καλλιεργηθῇ τὸ θέατρο τὸ ἀληθινό;

Εἶναι τρομερὴ ἡ κενότης ποῦ βασιλεύει σ' αὐτὸ τὸν τόπο, καμμιά εὐγενική ἀπήχησις δὲν δίνει τὴν ἀτμόσφαιρα, κανένας ἀντίπαλος εὐγενικῆς κραυγῆς δὲν ἀκούγεται πουνθενά, κανένας παλιὸς ἀνώτερης προσοπάθειας· καὶ γι' αὐτὸ, πρόσωπα καὶ πράγματα ποῦ ἄλλοῦ χρησιμεύουν μόνον ὡς θέματα ἢ ἤρωες κωμωδιῶν κι' ἐπιθεωρήσεων, ἐδῶ γίνονται φλέγοντα ζητήματα τῆς ἡμέρας· τὸ κάθετε τι, ἐδῶ, τὸ πρῶτο τυχὸν κουτοζήτημα, φουσκώνει, καὶ γεμίζει τὸν ὄριζοντα, καὶ γεμίζει τὰ κεφάλια μας, καὶ κάθετα στὸ στομάχι μας ἐπάνω ἢ ἐφημερίδες μας εἶναι γεμάτες ἀπὸ κουταμάρες κ' ἀηδίες, ὁ μπουρζουαλιζμὸς βασιλεύει παντοῦ ὑπὸ τὴν ἀηδεστέρην καὶ βλακωδεστέρην τὸν μορφήν.

Κανείς δὲν σκέπτεται γιὰ τὴν τέχνη, κανείς δὲν σκέπτεται γιὰ τὸ θέατρο.

Καὶ κανείς δὲν εἶναι εὐλακρῆς. Ὅρθα κοφτά, σοῦ λέγουν, οἱ δῆθεν θεατρικοὶ κριτικοὶ μας, πῶς δὲν μποροῦν νὰ ποῦν τὴν ἀλήθεια γιὰ τὸν δὲν θέλουν νὰ τὰ χαλάσουν με τοὺς κ. διασάρχας καὶ τὰς ἀξιολόγους κυρίας των. Καὶ δόστον ἐπαίνους καὶ ἐγκώμια διὰ τὴν παίζει ἡ κ. Α. καὶ θέλει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξύλο· καὶ ἀδιαφορία καὶ ψυχρότης διὰ τὴν βγῆ νὰ παίξῃ με τὴν καρδιά της μιὰ καλὴ κοπέλλα ἢ ἕνας νέος ποῦ ἔχει μέσα τὸν τὴν ἰερὴ φωτιά.

Κι' ἔχουν ἀποκλεισθῇ τὰ νεύματα ἀπὸ τὸ ἑλλ. θέατρο. Βέβαια, δὲν λέγω, τὸ πρῶτο ἐφόδιο τοῦ ἠθοποιῦ εἶναι ἡ πείρα, καὶ ἡ πείρα ἔν δὲν περᾶσιν χρόνια δὲν ἔρχεται, με ὄφειλαν οἱ μεγάλοι νὰ περιποιηθοῦν τοὺς μικροὺς, νὰ πιάξουν, νὰ τοὺς εὔρουν, νὰ τοὺς ἐνθαρρύνουν καὶ ὅμως δὲν γίνεται αὐτό.

Με τοὺς σημερινούς συγγραφεὶς καὶ δημοσιογράφους καὶ τοὺς δῆθεν μεγάλους μας ἠθοποιούς, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε, δὲν θὰ γίνῃ τίποτε. Εἶναι ἕνα ὕλικό ἀσπίο ποῦ μονάχα φωτιά τοῦ ἀξίζει.

Ἀπὸ τὴν Κυβέρνησι δὲν δικαιούμεθα νὰ περιμένουμε τὴν δημιουργίαν θεάτρον· τὸ θέατρο δὲν γίνεται με νομοσχέδια καὶ με διατάγματα. Τὸ θέατρο τὸ δημιουργεῖ ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ ἀγάπη ὀλίγων ἀνθρώπων με θέληση, με καρδιά καὶ μόρφωση.

Ἀκούσα πῶς θὰ διατεθοῦν 100 ἑκατομμύρια γιὰ νὰ κτισθῇ θέατρο ἢ θεάτρα, δὲν θυμούμαι καλά· αὐτὴ ἡ σύγκρισις γίνεται μπερδεύουν τὸ κτίριο-θέατρο με τὸ θέατρο-ἐννοια.

Χτίστε ἕνα θέατρο ἀπὸ τὰβλες, φροντίστε ὅμως ἀπ' τὴν ἐξόπορτα ὡς μέσα στὴ σκηνή νὰ βάλετε ἀνθρώπους ποῦ νὰ ξέρουν τι θὰ πῆ θέατρο.

Θέατρο θὰ πῆ ἀνθρώποι, πρὸ παντὸς ἀνθρώποι, κι' ὄχι κτίριο καὶ μηχανισμοί.

Χρειάζονται εἰκοσιπέντε ἀνθρώποι, καὶ μόνον ἕνα ἑκατομμύριο δραχμῆς (1,000,000), αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι ὅμως πρέπει ν' ἀξίζουν διακόσια ἑκατομμύρια ὁ καθένας· ὑπάρχουν, πιάξτε νὰ τοὺς βεῖτε, κι' ἂν βεβαιώσατε, μπορῶ ἐγὼ νὰ σᾶς δώσω τὰ ὄνόματά τους καὶ τὰς διευθύνσεις των· μὴν περιμένετε νὰ ἔλθουν νὰ σᾶς εὔρουν, θὰ περιμένετε ἄδικα, κι' ἀπ' αὐτοὺς ποῦ ἔρχονται καὶ σᾶς μιλοῦν γιὰ θέατρο μὴ δέχεσθε

κανένα, κανένα μὴν ἀκούτε. Εἶναι ὅλοι ἀνόητοι, καὶ ἀγράμματοι θεατρικῶς.

Χρειάζονται νέοι, νέοι, νέοι. Νέοι συγγραφεὶς, νέοι ἠθοποιοί, νέοι κριτικοί.

Στείλατε νέους στὴν Εὐρώπη νὰ μάθουν σύστημα, νὰ μάθουν τὴν μέθοδο καὶ τὸν τρόπο τῆς ἐργασίας· ἐμεῖς ἐδῶ ζητᾶμε νὰ ἰδρῶσουμε μιὰ ἐποδειγματικὴ μεγάλη κλινικὴ (μιλῶ γιὰ τὸ Ἑθνικὸ θέατρο), καὶ δὲν ἔχουμε ἐπιστήμονας, δὲν ἔχουμε γιατροὺς, δὲν ἔχουμε βοηθοὺς, δὲν ἔχουμε τίποτε. Καὶ μαζετώμαστε ἀνίδεοι καὶ ἀσυγκρότητοι καὶ μιλάμε γιὰ τὴν κλινικὴ.

Τὸ πρῶτο ποῦ πρέπει νὰ γίνῃ εἶναι νὰ σταλοῦν εἰκοσι νέοι καὶ νέες στὴν Εὐρώπη, στὴ Γαλλία καὶ στὴ Γερμανία, νὰ μορφωθοῦν γιὰ τὸ θέατρο, νὰ μελετήσουν, νὰ διαβάσουν, νὰ παρακολοθηθοῦν καὶ νὰ γυρίσουν κατόπι ἐδῶ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἂς γίνῃ καὶ μιὰ σχολὴ στὴν Ἀθήνα, ὑπάρχουν ἀνθρώποι ποῦ μποροῦν νὰ διδάξουν, ἂς γίνῃ κάτι συστηματικώτερο, ἂς παύσουν αὐτὰ τὰ σπασμωδικὰ ποῦ γίνονται μέχρι σήμερα.

Καὶ πρὸ πάντων νὰ κατανοηθῇ αὐτό: πρὶν σκεφθοῦμε γιὰ «Ἑθνικὸ θέατρο» πρέπει ν' ἀποκηθούμε «Ἑθνικοὺς Δασκάλους», «Ἑθνικοὺς ἠθοποιοὺς» καὶ «Ἑθνικοὺς Συγγραφεὶς». Διὰ τὴν ὡς δύο πρώτους χρειάζεται Εὐρώπη καὶ Σχολή, διὰ τοὺς τελευταίους πρέπει νὰ προκηρυχθοῦν διαγωνισμοί, με γεματὰ βραβεῖα, με ἐξηραλισμένην δικαιοσύνην κρίσεως.

Πρέπει ὁ ἕλληνας συγγραφεὺς νὰ μορφή νὰ ζήσῃ καλά, μονάχα ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλειά, ἀπὸ τὰ ἔργα του, πρέπει ν' ἀμοιβῆ ὁ τεχνίτης γιὰ τὴν δουλειά, μονάχα ἐκεῖ θ' ἀποκτήσουμε Τέχνη.

Τώρα ἂν θέλετε πάλιν, ἐν τῷ μεταξὺ, νὰ κατασκευάσετε θίασον, καὶ νὰ τοῦ δώσετε τὸ ὄνομα «Ἑθνικὸν θέατρον» καὶ νὰ παίξῃ κἄπως καλύτερα καὶ πλουσιώτερα ἴσως, τὸ συνηθεισμένα ἄρατα-θέματα, κάμετέ το δὲν βλάπτει, ἀφοῦ μέχρι σήμερα, ἔργων τόσο καὶ τόσο εἰς τὸ θέατρον, αὐτὸ ἐπὶ τέλος θὰ εἶναι κάτι καλύτερο φαντάζομαι, ἐν τούτοις «Ἑθνικὸ θέατρο» δὲν θὰ εἶναι.

Γιὰ νὰ γίνῃ κάτι πρέπει κατὰ φυσικὸν νόμον νὰ ὑπάρχῃ τὸ ὕλικό, καὶ τὸ ὕλικό θὰ ὑπάρξῃ μόνον, διὰ τὴν ἐπιστρέψουν ἀπὸ τὴν Εὐρώπη οἱ Δάσκαλοι τοῦ θεάτρον καὶ οἱ ἠθοποιοί.

(Ἀκολουθεῖ)

N. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

— ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ —

ΤΟΥ κ. ΝΙΚ. Ι. ΔΑΣΚΑΡΗ

«Τὸ προωρισμένον, γὰρ τὸν κ. Κ. Παλαμᾶν, νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον, νὰ προκαλέσῃ τὴν τέρψιν, νὰ διαφωτίσῃ τὴν γνώσιν, νὰ κορέσῃ τὴν περιέργειαν ὄχι μόνον τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ ἐξ ἀπλῆς κλίσεως καὶ ἐξ ἀγάπης σχετιζομένων πρὸς τὸ θέατρον καὶ ζῶντων ὅπως δὴποτε ἐντὸς τῆς ἀτμόσφαιρας του καὶ παθαινομένων διὰ τὰ πράγματα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὄλων ἔσοι εὐραίσκων ἀπόλαυσιν εἰς τὴν φυλλομέτρησιν, περιεργασίαν, ἀνέγνωσιν καὶ μελέτην Λεξικῶν...»

ΠΡΑΞΕΤΑΙ ΑΕΜΕΝΟΝ

πρὸ τῆς ἐκδοτικῆς οἰκῆς Γεωργίου Ι. Βασιλείου (Σταδίου 42)

ANTI EIKOSI PENTE DRACHMON

(Συνέχεια εκ του προηγουμένου)

Συνηθέστατα ο αναγνώστης στα κείμενα των Μυστηρίων συναντά τή λέξη *acteur*, ή σημασία της όμως δεν έχει καμμιά σχέση με τήν σήμερα διδομένην τὸ ἔργο τοῦ *acteur* ἢ το νὰ προσωπῶνῃ σὸ πλῆθος, ὡ ἀναγγέλλῃ τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως καὶ νὰ ἀναλύῃ εἰς τοὺς θεατὰς μέρη τοῦ ἔργου ἔχοντα ἀνάγκην ἐπεξηγήσεως. Δηλαδή ἓνα εἶδος ἀρχαίου χοροῦ. Γρήγορῃ καὶ ὁ *protocole* ἢ *porteroolle* ἓνα εἶδος ρεζιτέρ καὶ ὑποβαλέως.

Ἡ ἐπισταμένη προσήλωση καὶ ἡ συγκεντρομένη ἐπιμονὴ ἐθουματουργοῦσε ὅσον ἀφορᾷ τὸ μηχανικὸν μέρος τοῦ ἔργου. Μόνο τὰ σημερινὰ περίφημα *scènes* τοῦ *Châtelet* μποροῦν νὰ παραδληθοῦν με τὴν ἀπίστευτη λεπτομερειακὴ μηχανικὴ προσπάθεια τῶν *trucs* τοῦ μεσαιωνικοῦ θεάτρου. Δὲν ἐπιδροκοῦντο πρὸ οὐδενὸς μέσου διὰ τὴν πιστὴν ἀντιγραφὴν τῆς ὑποθέσεως τοῦ κειμένου. Ἐὰ *secrets*¹ ἐμαρτυροῦσαν καὶ ἀπεκαλύπτουν τὸ ἀφελὲς ἀκρατήριον.

Στὸ Μυστήριον τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου ἦτο μία φαντασμαγορία πολυσύνθετη, ὃ κατακλυσμός ἐπραγματοποιεῖτο μ' ὅλην τὴν ψυχρὴ δρᾶν. Εἰς τὸν ἐν «Κανὼν Γάμων» σὲ μιὰ παράστασι ποῦ ἐδόθη στὴ *Valenciennes* (1517) εἶδον τὸ νερὸ νὰ γίνῃ ἀμέσως κρασί καὶ περισσότερο ἀπὸ 100 πρόσωπα νὰ δοκιμάσουν². Ἐκατορθῶντο ὡστε ἡ φάβδος τοῦ Μωϋσέως νὰ φυτρῶνῃ φύλλα καὶ ἀνθῆ, εἰδῶλα νὰ βυθίζωνται, σεισμοὶ νὰ γκρεμίζον ναοὺς, πλοῖο νὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ τρικυμία. Μεταχειρίζοντο μηχανικὰ ζῶα, θηρία, κοδῆδες ποῦ ἀντικαταστάσαν τοὺς ἠθοποιούς τὴν ὥρα τῶν μαρτυρίων, ἀναρρήθιμα πετάγματα ἀγγέλων. «Ἀφοῦ ἐκόπητο ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἔκαμε τρεῖς κηδέματα καὶ σὲ κάθε πῆδημα ἀνάβρῦζε καὶ μιὰ θρύση. Τὸ ἅγιον Πνεῦμα καθήρχετο σὲ σχῆμα ἐνὸς μεγάλου δαυλοῦ με δεγμικὴ φῶς. Ἐτελεῖτο ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ στὸν Οὐρανὸ μαζὺ με τῆς μακάριες ψυχῆς ἀποτελούμενες ἀπὸ 51 μικρὰ ἀγαματάκια χάρτινα ἢ με περγαμινῆ καλοφτιαγμένα, καὶ προσκολλημένα στὸ φέρεμά του. Ἐπῆρχε ἓνα αὐτόματο ἑμιότυπο τῆς Παρθένου ποῦ κινεῖτο τὸ κεφάλι του, τὰ χέρια του καὶ σῆκωνε τὰ μάτια του πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐνα σωρὸ διαβόλοι ποῦ μεταμορφῶντο σὲ χείρους καὶ ἐπεφταν στὴ θάλασσα. Μιὰ σικιὰ ἔλα φύλλα ποῦ ἀμέσως ἔσφενόταν»³ ἓνα αὐτόματο φεῖδι ποῦ σκαρφάλωνε στὸν κορμὸ τῆς μηλιᾶς. Εἶφοι με εἰσερχομένη λάμπα. Στὴ σφαγὴ τῶν ἀθῶων νηπίων καὶ τὴν ἀποκεφάλισήν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τὸ πλῆθος ἐπίστευε ὅτι βλέπει πραγματικῶς νὰ κόπτεται ἡ κεφαλὴ τοῦ ἠθοποιοῦ καὶ νὰ χωρίζονται τὰ παιδιὰ πέρα γιὰ πέρα. Ἀπεικόνιζαν τὴν ἐξοδὸ τῶν ψυχῶν ἀπὸ τὰ σώματα. Στὸ Μυστήριον τοῦ *Saint Crespin*, τὸ καζάνι ποῦ ἔρριχναν τὸν ἅγιο καὶ τοὺς συντρόφους του ἔσπαζε καὶ ἐσκότωνε τὸν δῆμιος καὶ τοὺς βοηθοὺς του, καὶ οἱ μάρτυρες ἐξήρχοντο ὄχι μὲν καὶ σῶσι. Στὸ Μυστήριον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἀπελευθέρωνε τὴν

¹ Parfait τόμ 8^ο σελ. 473, σημ. σελ. 521.

² Ἐτσι ἐνόμαζαν τὰ μηχανικὰ *trucs*.

³ V. Fournel. Origines du Theatre Moderne.

⁴ E. Lantilhac. Histoire General du Theatre en France.

Ἑλλάδα ἀπὸ ἓνα φοβερὸ φεῖδι «πρέπει νάχη μιὰ ἀλυσίδα ἀπλωμένη νὰ τὸ δέσῃ σφιχτὰ δρόγυρα, τὸ φεῖδι θὰ φωνάζῃ, θὰ χύσῃ μεγάλη ποσότητα αἵματος καὶ κατόπι θὰ πεθάνῃ.» Ὁ ἐπιφορτισμένος μηχανικός γι' αὐτὸ τὸ *jeu* ἦτο τοποθετημένος στὸ κέντρο τοῦ θεάτρου καὶ τραβοῦσε τὸ ζῶον πρὸς αὐτὸν με ἓνα σχοινὶ ἀπὸ μαύρη τρίχα, τὸ στριφογύριζεν ἐπάνω στὴν ἀλυσίδα στὴν ἐπιφάνεια τῆς ὁποίας ἦσαν τοποθετημένα μυτερὰ καρφιά ποῦ τρυπούσαν τὸ δέρμα του καὶ ἔκαμαν ὡστε νὰ τρέχῃ βαμένω κόκκινον νερό.¹ Στὸ Μυστήριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ὁ Χριστὸς ἤρχετο καὶ εὑρίσκει τὴν μητέρα του μέσα στοὺς ἤχους τοῦ ὄργου περιτρυγουρισμένος με φωτοβόλες φλόγες. Οἱ Ἀπόστολοι κρατοῦσαν στὰ χέρια τους χερὰ καὶ ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ διαπεροῦσε τὸν Σατανά με τὴ λόγγη του. Κατόπι ὁ Χριστὸς ἀνῆρχετο στοὺς Οὐρανοὺς με τὴν ψυχὴ τῆς μητέρας του ἐν μέσῳ τῶν ὕμνων τῶν ἀγγέλων· τὸ σῶμα δὲ τῆς Παρθένου ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ ἐκινετο με τὴν ψυχὴ του. Στὴ *Laval* στὰ 1493 στὸ Μυστήριον τῆς *Saint Barbe* ἡ Ἁγία ἐγδάρει γυμνῆ, ἐφάνη δὲ κί ἓνας πελώριος δράκων ποῦ πετοῦσεν ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ τὰ βουβούνια του φλόγες.

Στὰ 1471 εἶδικο στὴ *Rouen* τὸ Μυστήριον τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἐνα βῶδι καὶ ἓνας γαίδαρος ἐγονάτισαν ἐμπρὸς στὴ φάτνη τοῦ Θεοῦ Παιδοῦ. «Ἄλλῃ, σημεῖοναί τὸ κείμενον, ἐκεῖνος ποῦ δὲ θὰ δινήθη νὰ προμηθευθῇ ἓνα γαῖδοῦρι ἢ ἓνα βῶδι ψεύτικο, ὠφείλει νὰ παρουσιάσῃ πραγματικὰ ζῶα.»² Στὸ Μυστήριον τοῦ *Jean Michel* ἡ Ἀνάστασις, οἱ Ἀπόστολοι ἐφάρεον καὶ ἐκατηλάτουν ἐπὶ πραγματικῆς λίμνης. Ὁ Πάτερς ἀντιληφθεὶς τὸν Ἰησοῦ ποῦ προχωροῦσε πρὸς αὐτὸν κηδὸ ἀπ' τὸ πλοῖο γιὰ νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὸ ὕδατος πρὸς συνάντησιν τοῦ Σωτήρος. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ γδάρουν ζωντανὸν τὸν ἅγιο Βαρθολομαῖο, ἔθετον τὸν ἠθοποιὸ σ' ἓνα τραπέζι τοῦ ὁποίου τὸ ὀπισθεν μέρος ἦτο κινητὸ ἐπάνω σ' ἓνα μοχλόν, τὸν σκέπαζαν μ' ἓνα ὕφασμα καὶ κουνούσαν τὸ τραπέζι με τέτοιο τρόπο ποῦ ἡ κοιλία τοποθετημένη ἀπ' τὴν ἄλλη πλευρὰ ἀντικαθιστοῦσε τὸν ἠθοποιόν.³

Ἀποροῦσε κανεὶς γιὰ τὴν ἀλληλοδιαδοχὴ καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐκτελουμένων *trucs* με τὴν εὐκλείεια τῶν σημερινῶν μηχανικῶν εὐκολιῶν. Στὴ μεγάλη παράστασι τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων στὴν *Rouges* τῷ 1536, τὸ πρόσωπο τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἔλαμπε σὲ μιὰ στιγμή σὺν τῶν ἡλίου. Οἱ Ἀπόστολοι Παῦλος καὶ Θωμαῆς ἐναυαγοῦσαν στὴ θάλασσα. Ἐνα λεοντάρι ἔτρωγε τὸ χέρι ἐνὸς εἰδωλολάτρου. Μηχανικῶς καμῖλες παρουσιάζοντο στὴ σκηνή. Οἱ Ἀπόστολοι προχωροῦσαν μέσα στὰ σύννεφα. Ἐνας σκύλος τραγουδοῦσε, δυὸ τίγρεις μεταμορφῶντο σὲ ἀρνιά. Ἄγιοι βιάδιζαν σὲ πυρακτομένα σίδερα. Ἐβγαζαν τὰ μάτια τοῦ ἁγίου Μαρτίνου. Ταχυδακτυλογραφεὶ συγγάκις ἔκαμαν διάφορα πειράματα μπροστὰ στοὺς θεατὰς Ἐνας ἐξ αὐτῶν ὁ διάσημος Συμεῶν, ἐπέτα στὸν ἀέρα καὶ ἐχάανετο ἀνάμεσα στὰ σύννεφα. Τὸ σύννεφο περνοῦσε καὶ ἔδλεπαν τότε νὰ πέφτῃ ἔσφαιρικὰ μιὰ μάγισσα στὸ δάπεδον καὶ νὰ σπᾶνῃ τὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια της.⁴

Δυστυχῶς ἔμως ἔλη αὐτὴ ἡ περίεργος ἐργασία ποῦ ἐὰν δὲν διεσώζοντο μέχρι σήμερα λεπτομερεῖς περιγραφαὶ τῆς θὰ μᾶς ἦτο ἀπίστευτος, ἐχάθη μαζὺ με τὴν παρακμὴ τῶν Μυστηρίων καὶ τὴν εὐκλείειαν ὀλιγῶν μέσων. Καὶ τὸ θέατρο ἐπανῆλθε στὴ νηπιώδη Σαξπηρικὴ του ἀπλότητα.

Σχεδὸν εἶλαι αὐταὶ αἱ μεγαλοπρεπεῖς παραστάσεις ἐδίδοντο δωρεάν. Τὰ ἐξοδα ἐπληρώνοντο ἀπὸ τὰ δημοτικὰ ταμεῖα συνεισφερόντων τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἀρχόντων.

Σὲ ἰδιωτικὰς ἔμωσ ἐπιχειρήσεις ὅπου κατεβάλετο τὸ ἀντίτιμον τοῦ εἰσιτηρίου ἢ τιμὴ του δὲν ἦτο περιφρονητὰ ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, διότι ἔπρεπε ἐκ τῶν εἰσπράξεων νὰ καλυφθῇ ἡ ἀξία ὀλοκλήρου θεάτρου κτισθέντος γιὰ μιὰ μικροτάτη περίοδο.

¹ V. Fournel. Origines du Theatre Moderne.

² J. Montensen. Le Theatre Français au Moyen âge.

³ *Ann. Morice. Essai sur la mise en scène depuis les Mystères jusqu' au Cid.*

⁴ P. de Julleville. J. Mortensen. Le Theatre Français etc. Les mystères.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΖΩΗ

Η συναυλία του κ. Τριανταφύλλου θρησκευτικής μουσικής. — Αί συναυλίες των δ. Μ. Παπαϊωάννου και Δ. Σαμουίλη. — Ο κ. Γαβριήλ Πιερνέ εις τὰς Ἀθήνας.

Τὸ τελευταῖον δεκαπενθήμερον ἀπέθη μουσικῶς τὸ πλησιαιότερον καὶ ἐκλεκτώτερον ἐξ ὧν ἀγνώρισαν αἱ Ἀθήναι· ἡ πικρὸς μεταξὺ μας ἐνός μάγου Ἐμφυχωτοῦ, τοῦ Γαβριήλ Πιερνέ, ἐνός ἀπὸ τοῦς διαπρεπεστάτους Γάλλους συνθέτας καὶ χωρὶς δευτέρου γνῶμην τοῦ κορυφαίου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαβιγιάρ, διευθυντοῦ ὀρχήστρας ἐν Γαλλίᾳ, ἐπλούτιος τὴν μουσικὴν νήσιν τοῦ τόπου μας, μὲ τὸ νὰ διδάξῃ τὸ σοφὸν σύστημα, τὴν ἐπίμονον, σκληρὰν ἐργατικότητά, τὴν εὐσυνείδησιν εἰς τὴν παραμικρὰν λεπτομέρειαν, τὸν φανατικὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν ἀνοικτήριμον, ἀλλὰ πῶσον σοφὴν, προσκόλλησιν εἰς τὴν μικρὰν, τὴν πλέον ἀνεπαίσθητον ἀπόχρωσιν ἐν τῇ ἀποδόσει ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν, ὡς σύνολον καὶ ὡς ἀπειροπληθεῖς μονάδες, καὶ ἀνεπέως τὸ γόστος, τὴν περιέργειαν καὶ τὴν δίψαν μας μὲ τῆς ὑψηλῆς φόρμης Γέχνης ποῦ ἀκόμη καὶ εἰς ἕνα διαστικὸν ἀνήμερὸν μας, μετῴριον πέρασμα εὐρήκε τρόπον νὰ μᾶς χαρίσῃ.

Ἡ διάθεσις τοῦ μάγου Ἐμφυχωτοῦ δεσπόζει κατὰ συνέπειαν τῆς ὅλης μουσικῆς καὶ ἐνδύτερον ἀκόμη τῆς καλλιτεχνικῆς κινήσεως εἰς τὸν πτωχὸν μας τόπον. Ἀπὸ τὸν λόγον αὐτὸν ὑποχρεώμεθα νὰ συντομεύσωμεν ὅσας μας τὰς κρίσεις διὰ τὴν λοιπὴν κινήσιν τοῦ δεκαπενθήμερου, διὰ νὰ ἀπερῶσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο χρόνον εἰς τὰς συναυλίας καὶ τὴν μεταξὺ μας παρουσίαν τοῦ κ. Γαβριήλ Πιερνέ.

Ἄλλως τε μὲν νὰ ἐμυλίσωμεν καὶ διὰ μερικὰς συναυλίας τοῦ περασμένου δεκαπενθήμερου ποῦ μία τελευταία ἀσθένεια μᾶς ἤμποδισε νὰ ἐκθέσωμεν ἀπὸ τῶν τῶν σελλίων αὐτῶν εἰς τὸ τελευταῖον μας φύλλον.

Ἐ' ἀρχίσωμεν λοιπὸν ἀπὸ αὐτῶν.

Ὁ κ. Τριανταφύλλου μᾶς ἔδωκεν εἰς τὸ «Ἀττικόν» μίαν συναυλίαν θρησκευτικῆς μουσικῆς. Ὅτι ἠθέλωμεν τὸ πρόγραμμα λαμπρότερον, ζωηρότερον. Ἐφ' ὅσον εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν διαθέτομεν εἰς τὰς αἰθούσας συναυλιῶν grand orgue, χωρὶς τὸ ὅποιον ἡ θρησκευτικὴ μουσικὴ δὲν ἐννοεῖται, διότι ἀπλῶς γελαιτοποιεῖται—τόσον πτωχάνει ἡ ἔξαρσις τῆς, ὅταν ἡ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, ἡ ὀργανοῦ ἄλλως τε, μείνῃ μόνη καὶ ἀπορφανισθῇ ἀπὸ τὴν συνοδείαν τοῦ grand orgue,— τὸ ἀπλοῦστερον ὅτι ἦτο νὰ παρουσιάσῃ ὁ κ. Τριανταφύλλου τὴν χορωδίαν, ποῦ θὰ ἔπρεπε νὰ τραγουδήσῃ ἀντὶ ἐκείνου τὰ 2/3 τοῦ ὅλου προγράμματος.

Ὅσοιδήποτε, ὁ κ. Τριανταφύλλου τὴν φωνὴν ποῦ τοῦ ἐχάρισεν ἡ φύσις—καὶ δὲν εἶναι βέβαια πλήρης, οὔτε ἐξαιρετικῶς πλούσια—, καὶ τὴν ἐγύμνασεν εἰς τὸ non plus ultra καὶ τὴν ἐκαλλιέργησεν ἐπάνω εἰς μίαν μορφὴν ποῦ εἶναι ἀσφαλῶς ἐπιεικὴ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν θὰ τοῦ ἦτο δυνατόν νὰ ἀποκομιθῇ ὅ,τι περισσότερο αὐτῇ πλέον ἡ φύσις τῶν φωνητικῶν του δώρων θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τοῦ δώσῃ. Ἡ ὄραια πειθαρχία, τὸ ἀσθηρὸν συγκράτημα, γεμάτον ἀπὸ ἀσκητικὴν ἱεροπρέπειαν, τῆς φωνῆς του προσαρμόζεται μὲ ἰδιαίτερον ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ξένην θρησκευτικὴν μουσικὴν, μουσικὴν ποῦ ὑποτάσσει τὴν αἰσθηματικὴν ἐκρηξίν εἰς ὑποχρεώσεις ἀσθηρῆς κατανύξεως. Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ὀμιχλῶδεις καὶ ἀσθηρὸς ἀτυτικὸς, εἶναι ὑπόθεσις πολλῶν ἀσθηρῶν καὶ ἡ φωνὴ δὲν δικαιῶται νὰ παρουσιάζηται ἔμπρὸς εἰς τὸ ὑψηλὸν Μυστήριον τοῦ Θεοῦ ἀλλῶς παρὰ ἀσθηρῶς φαλλιδισμένη εἰς ὅ,τι περὶ ἡ ἔχει ὄρεξιν νὰ πετάξῃ καὶ ἐπίσης μὲ ὅ,τι λαμπρὸν ἔχει ἐπάνω τῆς ἐπιτυχία καὶ μὲ αὐτοθυσίαν χριστιανικὴν,— ἀπλῶς— σδυμένον καὶ ἀμαυρωμένον. Ὅλα αὐτὰ

Ὁ P. de Julleville ἀναφέρει ὅτι στὴ μεγάλη περίοδο τῆς μόδας τῶν Μυστηρίων ἀπὸ τῶ 1450—1550 σὲ μιά παράστασι ἀπ' τὴν πλαιὰ Γραφὴ ποῦ πηλῆθηκε ἀπὸ τοὺς Confrères de la Passion στὸ Hôtel de Frandres (1512) ἡ ἀπλὴ εἰσοδος ἐστοίχιζε δύο sous καὶ ἕνα θεωρεῖον τριάντα σκούδα (ecus) γὰ ὅλη τὴν διάρκειαν τοῦ Μυστηρίου ἡ ὅποια ἦτο περίπου εἴκοσι παραστάσεις.

Καὶ τὸ Μυστήριον ἔληγε ὅπως κι' ἀρχίζε. Μπροστὰ οἱ ἠθοποιοὶ καὶ ἀκολουθόντες οἱ θεαταὶ μὲ χαρωπὰ τραγούδια ἐπήγγαιναν στὴ γειτονικὴ ἐκκλησίᾳ νὰ προσευχηθοῦν καὶ νὰ εὐχαριστήσωσιν τὸ Θεὸ ποῦ τοὺς χάρησε μιά τόσο ἐξαιρετικὴ ἀπόλαυσιν χωρὶς νὰ τὴν ταρᾶξῃ ἀπὸ καμμιὰ ξένη ἐπιδρομὴ ἢ ἀπὸ ἀνεπιθύμητη κακοκαρία.

(Ἀκολουθεῖ)

Γ. Ι. ΝΑΥΠΑΙΩΤΗΣ

¹ Τὸ εὖς εἶχε ἄξια τριῶν φράγκων χρυσῶν.

εἶναι ἀρετὴς τῆς φωνῆς καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς προσωπικότητος τοῦ κ. Τριανταφύλλου καὶ εἶναι πολὺ φυσικὴ κατὰ συνέπειαν ἡ ἐπιτυχία του εἰς τὸ εἶδος αὐτό.

Ἀπὸ τὸ πρόγραμμα ἐξεχώρισαν διὰ τὴν θεῖαν χάριν των καὶ τὴν ἀβροτάτην θρησκευτικὴν ἐμπνευσίν των τοῦ Φράνκ «Quae est ista» καὶ τοῦ Μότσαρτ τὸ «Sancta Maria».

Ἡ φωνὴ τῆς κ. Τριανταφύλλου δὲν ἐνθύμισεν ἀτυχῶς καθόλου τὴν δροσίαν, τὴν εὐκολίαν, καὶ τὴν χάρι τῆς φωνῆς τῆς μέχρι πρό ὀλίγων ἀκόμη εἰδῶν ἀτυχῶς, τὸ εἶδος τῆς φωνῆς τῆς ἔχει τὴν εὐαισθησίαν τῶν τριανταφύλλων τοῦ Ἀπρίλη καὶ τὴν ἀντοχήν των, ἀτυχῶς.

Τὴν κ. Μακρὸν εἶδομεν ἀποκαλουμένην ἀπὸ συναδέλφους «θαυμασίαν». Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι πολὺ ὀλίγον τὸ πιστεύουν καὶ οἱ ἴδιοι... Ἐγὼ τὴν εὐρήκα πολὺ κοινὴν. Καὶ δὲν μὲ ἐνθουσίασε καθόλου, διὰ νὰ εἰπῶ τὴν ἀμαρτίαν μου εἰς καθάρων ἑλληνηκῶν.

Ἄλλ' ἢ δις Παπαϊωάννου εὑρίσκεται εἰς πρόθεον πολὺ ἐπιδοφόρον. Ἀπὸ τὸ ὄρατόν της πρόγραμμα ἡ ἐκτέλεσις τῆς τοῦ Μότσαρ, κυρίως ἦταν μαγευτικὴ. Εἶναι προφανές ὅτι εἶναι ὁ μουσικὸς ποῦ τῆς ἔρχεται καλλίτερα ἀπ' ὅλους. Ὅτι ἔπρεπε λοιπὸν νὰ εἰδικευθῇ σ' αὐτὸν περισσότερο, ἂν ὄχι ἀποκλειστικῶς. Εἰς τὸ Παρίσι ἐπὶ μακρὰ χρόνια δὲν ἄφησε ρεσιτάλ γιὰ ρεσιτάλ πιάνου ὅπου νὰ μὴν περιφέρῃ τῆς δύο νευρικῆς κοιτιδῆς τῆς καὶ τὸ καυτὸ ἀπὸ ὀραίαν δίψαν μάτι της. Ἰνωρίζει λοιπὸν, εὐτυχῶς, κάλλιστα ὅτι ὅλοι οἱ μεγάλοι πιανίστες εἰδικεύονται εἰς δύο τρεῖς, τὸ πολὺ τέσσαρας συνθέτας καὶ αὐτοὺς παίζου εἰς ὅλην τὴν τὴν ζώην.

Ἡ fusion ἐκτελεστοῦ καὶ συνθέτου εἰς τὸν Μότσαρτ εἶναι κατὰ ἐντελῆς ἀξιολογήμαστον εἰς τὴν δ. Παπαϊωάννου. Πάντοτε ἐφανταζόμενον ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ μουσικὸς τῆς. Εὐτυχῶς ποῦ ἔχει καὶ ἐκείνη πρᾶγματα ὁ οὐράνιος μουσικὸς. Ἡ ἡρεμία, τὸ κρυστάλλινον, ἡ ἀγγελικὴ ἀβρότης, ἡ ἀπλότης, ἐκείνο τὸ αἰθέριον εἰς τὸ παγγίνωμα τοῦ βῆφους τοῦ Μότσαρτ, ὅλα αὐτὰ τὰ ἀποδίδει ἡ νέα ἑλληνικὴ καλλιτέχνης μὲ μίαν πληρότητα ποῦ (τὸ ὁμολογῶ) δὲν εὐρήκα, σ' αὐτὸν τὸν συνθέτην, ὅστις εἰς τοὺς μεγαλειτέρους ἐκτελεστὰς τοῦ κόσμου. Δὲν ὑπάρχει καμμία ὑπερβολὴ εἰς τὴν ἐκτέμησιν αὐτῆν.

Ἡ δ. Σαμουίλη, ποῦ ἐνεφανίσθη εἰς ἕνα ρεσιτάλ πιάνου εἰς τὸ Ὄδειον Ἀθηνῶν ἔχει μουσικὴν φῶσιν ἐκλεκτὴν καὶ ἐκγύμνασιν ἀρκετὴν. Πιστεύω ὅτι προωρίζεται γιὰ μιά καλὴ βριτιόζ. Ἀλλὰ θεοδῶς ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν μακρῶν σπουδῶν, μακρῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ καταστήματος τῆς δδὸς Πειραιῶς.

Ὁ κ. Καρατζᾶς ποῦ τὴν συνῶθευσε μᾶς ἐγέμισεν θάμνη μίαν φορὰν λύτην εἰς τὴν σκέψιν, τί ἤμποροῦσε νὰ γίνῃ καὶ εἰς τί τὸν καταδικάζει ὁ διορισμοῦς.

Ἄλλ' ἔς ἔλθωμεν εἰς τὴν περιόχην τοῦ ἀπλείτου φωτός. Βιαζόμεθα νὰ ἐκθέσωμεν ἕως ἔσθ. Γιατί δὲν εἶναι ἀφύονα εἰς τὸν τόπον μας καὶ πονοῦμε, μερικοὶ ἄνθρωποι τόσο, τόσο δυνατὰ γ' αὐτό.

Γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Πιερνέ ὡς συνθέτου ἔγινε λόγος στὸ τελευταῖον φύλλον τῶν «Παρασκευίων» καὶ δὲν θὰ ἐπανέλθωμεν Ἐμᾶς θ' ἀπασχολήσῃ ὁ διευθυντῆς τῆς ὀρχήστρας Πιερνέ.

Περὶ τοῦ πῶς γυμνάζει τὴν ὀρχήστραν του ἀκόμη καὶ εἰς ἕνα φευγαλέον πέρασμα του ἀπὸ μίαν πόλιν, σχεδὸν μεταξὺ δύο τριῶν, ὁ ἀναγνώστης θὰ εὐρῇ ὀλίγα τινα εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ περιοδικοῦ μας. Ἡμεῖς θ' ἀπηχῆσωμεν ἐδῶ τὴν κοινὴν ἐκπληξίν, τὸ θαυμαστικὸν ἐρώτημα ποῦ ἐγέμισε τὴν αἴθουσαν τῶν «Ὀλυμπίων», ἀπὸ τῆς πλαταιᾶς μέχρι τοῦ ὑπερφου, ὅσας φορές διηύθυνεν ἡ ἐγύμνασεν ὁ κ. Πιερνέ: «Μὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑδείου, αὐτοὶ εἶναι οἱ ἐκτελεσταὶ μας ποῦ ἐξούραμε;!» Καὶ ἀκόμη: «Μὰ εἶναι δυνατόν αὐτὸ τὸ ἀριστούργημα νὰ εἶναι τὸ Καλομοῆρ;!»

Εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ποῦ ἦσαν ὡσὸν ἀπορίες ποῦ ἔχουμε ὅταν ἀφινδῶς θγαίνουμε ἀπὸ ὕπνον καὶ ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ κανένα ὄνειρον, ἢ αἰθουσα δλόκληρη εἶχεν εἰς τὴν ἔκφρασιν της τὸ ἐλέμμα ἀνθρώπων ὀνειρωμένων ἢ ὄνειρευομένων.

Ἦποτε ἀληθέστερον τούτου: ὁ κ. Πιερνέ ἐπῆρε αὐτὸ τὸ ἀνασθηρὸν μάξιμα ποῦ λέγεται «Κοινὸν ἑλληνικῆς συναυλίας» (πέντε χιλιάδες ἄνθρωποι παρακολουθῶν ἐδῶ ἀπὸ 15 ἐτῶν τακτικὰ μουσικὴν καὶ δὲν αἰσθάνονται κουκουτάκι κατὰ τὰ 90 %!) καὶ τὸ ἐγκρέμισεν στὴν περιόχην τοῦ ὄνειρου!

Ἐπέταξε τὴν μετεμψύχωσιν καὶ τὴν μετουσίωσιν. Βιολιὰ ποῦ ἔχοναν τὸν χρόνον τὸν ἐρῆσαν ὡς διὰ μαγείας, βιμπράτα ἀνυπόφορα ἀφινδῶς ἐμαλάκωναν, βιολωντοῦλα κλωτσιώνια ἡμέρουν, ἀτίθασα δευτέρα βιολιά ἐλογικεύοντο.

Γιὰ ὅποιον γνωρίζει καλῶς δύο πράγματα: ὅτι ὁ Ἕλληνας εἶναι ὁ μεγαλοφυῆς αὐτῆς τῆς Γῆς (ἀδιάφορον ἂν ἡ ἐμπιστοσύνη του στὴν ἐθνικὴ ἰδιότητα του ἀκριβῶς τὸν προδίδει, πάντοτε ὑπάρχει ὀλίγος καιρὸς γιὰ νὰ τὸν ἐλασπώσῃ στιγμιαίως καὶ πάλιν) καὶ ἀκόμη βετὶ τὸ σίξιμα, ἡ fusion τῶν Γάλλων μεταξὺ ἐκτελεστῶν καὶ τοῦ ὀργανοῦ των εἶναι τὸ 50 % τῆς ἐπιτυχίας, δὲν θὰ ἐκπληγῇ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὅπου ἐφθάσαμεν, ἰδίως εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς «Ἡρωϊκῆς», καὶ τοῦ «Πραγοπόδη» τοῦ κ. Πιερνέ.

Ἦμπορὸν νὰ σὰς ἐσθαίψω ὅτι ἤκουσα εἰς τὸ Παρίσι τὴν «Ἡρωϊκὴν» περισσότερον βέβαια ἀπὸ τριάντα φορές καὶ τουλάχιστον δέκα φορές ἐκτελουμένην ἀπὸ

την ερχόταν του Σατλέ που διηγήθηκε και διευθύνει ο ίδιος. Έ, λοιπόν, δεν μου εδόθη να νά ακούσω έκτελεση τόσο πνευματικής επικοινωνίας μεταξύ εκτελεστού και chief d'orchestre. Κάτι καθαρά πνευματικών εκπαιδευμένων από την τέτοια πνευματική συνεργασία και νομίζω ότι αυτής έργα είναι και οι πέπλοι του δεινού που μας ετύλιξαν ο μάγος Πιερνέ, επί μακρές, μεστές ώρες εκστάσεως, θαυμασμού, μαγείας.

Εκράτησαν ελλοκλήρον το θετόν Πένθιμον έμβατήριον εις τον ίδιον θροόν τονον. Πόσον δύσκολον να κρατηθώ έτσι, πόσον ήρεμον δυναμισμόν χρειάζεται ο μαέστρος να μη αφήσει να τον παρασύρει ο ψευδής των αρμονιών που ζητούν από το πεντάγραμμον να εκχυθούν με μανίαν και δριμύνη... Ούτε εις μίαν μεζούραν δεν εκινήθη ο βραδύτατος ρυθμός που του έδωσαν ο Πιερνέ... Και ποία, ποία μεγαλοφυία χρειάζεται δια να ανακαλύψει άπαξ ότι αυτός είναι ο ακριβής ο πραγματικός ρυθμός... Ένθυμομαι ότι και το μακαρίτου Σεβιγιάρ ακόμη το εφέφευγε λίγο και το επήγαινε από την μέση και πέραν λίγο ταχύτερα. Ο Πιερνέ το εκράτησε με χέρι Γιγάντων. Ο Μπετόβεν εάν τον ήκουε θα τον έφιλοσεν εις το μέτωπον... Ήταν ο Άγιος Βαδίζων επί των κινήτων, του Αίστα... Και πάς άνεθεός όλον το έργον, την «Ηρωϊκήν», πώς έβγαλεν άνάγλυφα εις το φώς της αισθήσεώς μας, με ποίαν θερμήν άνάργειαν, όλα τα τμήματά του, όλην την θέσαν και ισχυράν αρχιτεκτονικήν του μουσικού αυτού Μαρθεωνίου!... Είς δε το σκέπτεσθαι, πώς και τα πτώ σδυομένα και γινόμενα άνέβαιναν προς το διάστημα με πληρότητα, δύναμιν και έννοιαν θριάμβων.

Ο «Τραγοπέδης» είναι ένα είδωλο, μπαλέτο του κ. Πιερνέ συχνότατα εκτελούμενον από τον χορόν της μεγάλης σπείρας των Παρισίων. Συνήθισταται και εις όσα εις την Εύρώπην και είναι κρίμα που δεν μας την έδωσαν ελλοκλήρον. Άλλ' ή όσος ήτο επάρκής δια να θυμώσει το Κοινόμας τον άθροισμα των όσων, την άγνή ποιήσι, την θαυμασίαν δύναμιν διαβολής του φανταστικού που χαρακτηρίζουν την σημερινήν γαλλικήν μουσικήν. Και έδω ή απόδοσις ήτο πολύ καλή, τόσο μάλλον όσον το είδος της μουσικής αυτής είναι άντελώς άλλο και νέον για τους εκτελεστές μας. Τα παραμυθήματα του Ραβέλ είναι από τα έργα που χρειάζονται την περισσότερη προπόνησιν και προγνωμίαν του Κοινού με τα έργα αυτά. Στερούνται δε και της πλουσίας ήχητικότητας που θα μπορούσε να εύχρησθήσιν ένα Κοινόν άδικότερον των λεπτοτήτων αυτών. Άλλ' είναι μία θεία μουσική άράχη, γνέθουσι το δικαίον και το έως χθές άδικώτατον μουσικώς και ίσως ακόμη — ακόμη και ειρύτερον, διανοητικώς! Είναι οι μεγάλοι κατακτήσεις του γαλλικού μουσικού έντελεκτικισμού αυτών. Δια το Κοινόν μας όμως ή «Ισπανική Συμφωνία» του Ραβέλ θα ήρχετο καλλίτερα.

Το ίδιο δια την «Φανταστικήν» του Μπερλιόζ, έργον ελίγον άρχρον δια την μοντέρνη άκοή μας. Πόσο καλλίτερα θα ήκουετο, πόσον ήχηρώτερο το «Ρωμαϊκό Κιναρόλι» του ίδιου ή ο «Καταραμένος Κυνηγός» του Φράνκ. Άλλά μαντεύω χωρίς δυσκολίαν τάς επιφυλάξεις του κ. Πιερνέ. Αυτά τα έργα δεν θγαίνουσιν παρά με τόσες πρόδες όσες δεν έπρόκειτο να μείνη εδώ ο διαπρέπής μουσικός ήμερας και νύκτας.

Η κ. Ήδη Μανδ έπαιξε το πέμπτο κονσέρτο του Σαιν Σάνς με πολλήν λεπτότητα, καίτοι δύναμιν θα ήμπορούσε να έχη περισσότεράν, δηλ. έντασιν ήχου. Άλλά και το παιόν της ως ποιότης όργανου έφαίνετο μεγάλη άποτυχία.

Η κ. Φωκά μοναδικά artiste, όπως την έγνωρισαν δύο σχεδόν γυναικί. Είναι βεβαίως ή μεγαλειότερα Έλληνίς καλλιτέχνης εις κάθε περιούην της μουσικής. Έκπράζει το άνέκφραστον! Άκόμη και όταν σιγμιαίως τα φωνητικά της μέσσι κάποτε (καίτοι σπανιότατα) διατροπούν, αυτή έντός ενός δύο δευτερολέπτων διαμύζει την διατροπήν των.

Άλλά δια την κ. Σκαρμαγκά θα άναγκασθώ να είμαι ακόμη μίαν φοράν σκληρότατος. Και με άναγκάζουν κυρίως τρεις κριτικοί της. Την έβρισκουν πολύ καλήν. Και δεν έντρέπονται να την κοροϊθεύουσι! Αύτα πώς της έλεγαν έντελώς άλλα πράγματα.

En voilà une façon de chanter! Κατακίνοντας ελλοκλήρον το ποιήμα, έχι πιστά λέξεις ή συλλαβές, με μίαν φυσικότητα και λαμπαρίαν, ώσαν να είναι έστρό σκαπέτι ή λουκουμάδες άχνίζοντας, σφάζοντας την αρμονικήν αυτήν γαλλικήν γλώσσαν (ρεπόζ, Φινιλέ, άντι του ρεπόζ, Φινιλέ!) δραματοποιώντας κομμωτάτα και γελοιοδέστατα εις έκφρασιν προσώπου και εις χαμηλιώματα άθαρστώτατα της παρτυούρας ένα άριστοέργημα που έχει πάρα πολύ άρχτην, πάρα πολύ σπαρακτικήν δραματικώτητα, άρκει να έχης φωνήν και καλλιέργειαν γούστου για να το πής όπως πρέπει, όπως είναι ή θεία «Πρόσκλησι για ταξίδι» έσφραξε και τους Ράλλους μουσικούς και τα αυτιά μας.

Ο κ. Πιερνέ ήταν έμπερόνητος, άλλ' ήμεεις είχαμεν άρκετά μαγευθώ από την θαυμαστήν «Ηρωϊκήν» του ώστε ν' άντιπαρέρχημα με κικτερικώην άηδίαν την μικράν και άθλιαν αυτήν λεπτομέρειαν.

Ήταν όλίγα άπογεύματα μαγείας, μέλον ότι ή κατάσταση της υγείας μας δεν μας επέτρεψε με πολλήν μας λύπην να παρακολουθήσωμεν ούτε την έκτέλεσιν των έργων μουσικής δομητίου του κ. Πιερνέ, ούτε την άπογευματινήν του άρχαίου θεάτρου, ούτε τάς πρόσ τιμήν του κ. Πιερνέ έκτελέσεις έργων άλλων μουσικών και την συνολικήν της κ. Ελλοκλήρον Βασιέ.

ΠΕΛΑΕΒΑΣ

ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ κ. Ι. ΓΡΥΠΑΡΗΝ

Ο έλκετικός ποιητής κ. Ιωάννης Γρυπάρης εν τη ιδίότη του ως τμηματόχου του τμήματος Γραμμάτων και Καλών Τεχνών του Υπουργείου των Έλληνοασιατικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως, ετηροσλήθη πρό τινος να μου εκθέση τάς αντιλήψεις του σχετικώς με την μελετωμένην Έδρουν του «Εθνικού Θεάτρου», χάριν της Έφημερίδος «Δημοκρατίας». Δεδομένου όμως ότι τα «Παρασκήνια» αποκλειστικώς θεατρικών περιόδων ενδιαφέρονται περισσότερο παντός άλλου δια τα ζητήματα ταύτα εξηγήσαμεν τόσο από τον κ. Γρυπάρη όσον και από τον κ. Μελάν την άδειαν της άναδημοσίευσής της συνεντεύξεως ήως ως παρεσέθη εύχαρίστως.

Είς σχετικήν περί του Έθνικού Θεάτρου ερώτησίν μας ο κ. Γρυπάρης απήντησεν ως έξης:

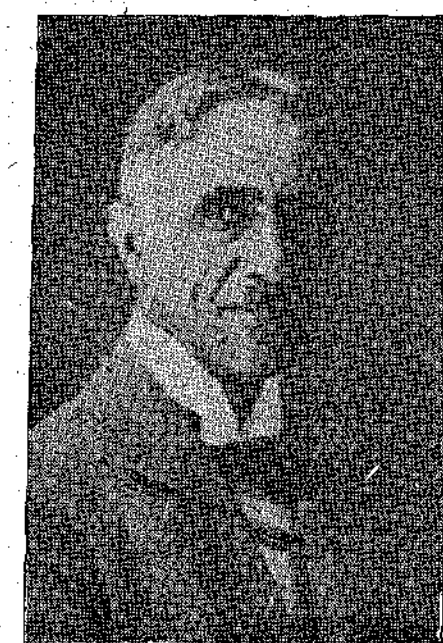
— Και δια την Έδρουν Έθνικού Θεάτρου τι μελετάται;

— Το Έθνικόν Θεάτρον ακριβώς είναι το σημαντικόν ζήτημα, προς το όποιον πρέπει να στρέψωμεν την προσοχήν μας. Έχουν τόσα λεχθή περί της σημασίας ενός τοιούτου θεάτρου και της γενικής συμβολής του εις την εθνικήν μας ζωήν, ώστε νομίζω περιττόν να προσθέσω τίποτε επ' αυτού. Το όλον όμως ζήτημα εξαρτάται από πολλά. Η. γ. ο οικονομικός παράγων πρόκειται άσφαλώς να καίξη σημαντικόν ρόλον.

— Έν προκειμένω τι προτείνετε οείς, δεδομένου ότι κατά την υπό της Έπαναστάσεως οργανώθησαν σύσκεψιν περί Έθνικού Θεάτρου αι γνώμαι έδιτάσθησαν, άλλων υποστηρίζοντων ότι τοϋτο έπρεπε να είναι άντικειμένον ιδιωτικής έκμεταλλεύσεως και άλλων ότι έπρεπε να είχε χαρακτήρα κρατικόν;

— Άσφαλώς αποκλίνο υπέρ της δευτέρας άπόψεως, αυτή δε θα επικρατήση. Το Έθνικόν θεάτρον δεν άνήκει εις ιδιωτικήν αλλά θα είναι κρατικός οργανισμός τον όποιον ειδική, αυστηρά νομοθεσία θα προστατεύη από τάς πολιτικάς έπιρράσας και θα τον καθιστά αυτοτελή.

— Και τι εργασίαν έχετε προετοιμάσει σχετικώς;
— Πρό πάσης εργασίας έζητήσα και επιμένω να καταργηθώ το Ν. Δ. της 11 Μαΐου 1923, το όποιον καθήρει το άρθρον 27 του Νόμου 2916.
— Τι άφορά το διάταγμα τοϋτο;

Ο κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ

— Θα σας εξηγήσω. Το άρθρον 27 του νόμου 2916 (περί λειτουργίας τυχηρών παιγνίων και φορολογίας αυτών) προβλέπει την ίδρυση ταμείου γραμμάτων και καλών τεχνών, το όποιον θα εισέπραττε τους φόρους των παιγνίων. Εδώ δὲν πρόκειται περί μικροῦ ποσού. Σήμερον υποθέτω ὅτι υπερβαίνει τὸ ποσὸν τῶν 15 ἑκατομμυρίων. Ἄνευ μιᾶς τριαύτης ἐπιχορηγήσεως οὔτε περί Ἐθνικοῦ θεάτρου ἤμπορεῖ νὰ γίνῃ σκέψις, οὔτε περί Ἀκαδημιῶν, οὔτε περί οργανώσεως καὶ βελτιώσεως τῆς πινακοθήκης, κ.λ.π. Μόνον ἔταν τὸ Ἐθνικὸν θεᾶτρον ἔχει μόνιμον ἐπιχορηγήσειν ἑτησίαν 10 ἑκατομμυρίων, μόνον τότε δύναται νὰ δημιουργήσῃ πράγματα ἱκανὰ νὰ ἐξυψώσῃ τὸ καλλιτεχνικὸν αἰσθημα εἰς τὸ κοινόν. Ὁ σκοπὸς ἐνδὲς τοιοῦτου θεάτρου θὰ εἶναι ἡ διδασκαλία ἔργων ἐχόντων σχεσίαν μὲ τὴν τέχνην καὶ οὐχὶ μόνον ἀπευθυνόμενον πρὸς τὰς αἰσθήσεις καὶ δεσφαιρόντων τὸ καλλιτεχνικὸν αἰσθημα.

— Καὶ ποῖον θεᾶτρον θὰ χρησιμοποιηθῇ;

— Πάντως ὄχι τὸ πρῶτον βασιλικόν. Διότι καὶ λόγῳ τῆς θέσεώς του καὶ λόγῳ τῆς κατασκευῆς του δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ Ἐθνικοῦ θεάτρου. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κτισθῇ νέον θεᾶτρον, τὸ ὁποῖον πιθανώτατα θὰ κτισθῇ εἰς τὸν Κήπον τοῦ Κλαυθμῶνα.

— Καὶ ὁ θίασος;

— Αὐτὸς εἶναι ἕνας σκόπελος. Διὰ τὸν μελοδραματικὸν θίασον δὲν θὰ συναντήσωμεν μεγάλας δυσκολίας. Ἀλλὰ διὰ τὸν δραματικόν, καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τὴν γυναικείαν σύνθεσιν θὰ συναντήσωμεν. Ἄτυχως δὲν ὑπάρχουν γυναῖκες εἰς τὸ δραματικὸν θεᾶτρον. Ἄνευ θὰ λειτουργήσῃ δραματικὴ σχολὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀναμένομεν πολλὰ, αὐτὴ ὅμως θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ μέλλον. Διὰ τὸ παρὸν δὲν γνωρίζομεν ἀκόμη πῶς θὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα.

— Ἐν τῷ Ν. Δ. καταργηθῇ καὶ τὸ ταμεῖον γραμμάτων καὶ καλῶν τεχνῶν ἀνηθρότατον πλέον ἔσσει τὰς πρώτας βέσεις τοῦ ἔργου ποῖος φρατζέσθε εἰς εἶναι ὁ ἐνδεδειγμένος διευθυντὴς τοῦ Ἐθν. θεάτρου;

— Κατὰ τὴν ἀτομικὴν μου γνώμην τὴν ὁποίαν καὶ θὰ ἐισηγηθῶ εἶναι ὁ κ. Σπύρος Μελάς. Ὁ κ. Μελάς ἐκτὸς τῆς μοναδικῆς ἀπὸ ποιητικῆς ἀπόψεως δραματικῆς παραγωγῆς του εἶναι δι' ἐμὲ κατ' ἐξοχὴν ἐξυγειαντικὸν στοιχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἔταν δοθοῦν τὰ μέσα θὰ δυνήθῃ νὰ δημιουργήσῃ ἐν συνεργασίᾳ πάντοτε καὶ ἄλλων ἐκλεκτῶν στοιχείων ὠραία πράγματα.

— Καὶ ποῖα μέσα θὰ μεταχειρισθῆτε διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος;

— Πολλὰ. Σὰς λέγω μόνον ὅτι τὰ μέσα εἶναι δευτερεύον ζήτημα. Ἐκεῖνο ποῦ πρόχειν σήμερον εἶναι τὰ καλὰ θεμέλια, ἡ θετικὴ ἀρχή. Ἔχω δὲ τὴν πεποιθῆσιν ὅτι πολὺ συντόμως θὰ ἴδωμεν τὴν ἐναρξιν τοῦ ὠραίου τούτου ἔργου.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐτελείωσεν ἡ συνομιλία μου μὲ τὸν ποιητὴν τῶν Σικραδικῶν.

ΚΩΣΤΗΣ ΜΠΑΣΤΙΛΙΣ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ...

Ἀπὸ τὸ Θεραπευτήριον «Ἡ Σωτηρία» ἐλάβαμε ἕνα γράμμα...

Ἐνας ἠθοποιός, ὁ Ἀλέκος Ρωσσέτης, ἕνα καλὸ καὶ εὐγενικὸ παιδί, ξεχασμένος ἀπὸ συγγενεῖς καὶ φίλους, σβύνει σιγά-σιγά, ἐκεῖ μέσα τὸ παράπονόν του εἶναι πικρὸ, πικρότατον, καὶ ἡ δυστυχία του πολὺ μεγάλη αὐτὸ τὸ παιδί πρέπει νὰ τὸ βοηθήσωμε ὡς ἀδελφοὶ καὶ ὡς ἄνθρωποι.

Τὰ «Παρασκήνια» ὡς πρώτην δόσιν καταθέτουσ' δραχμὰς 100.

Θὰ δεχθῶμε ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὸ μικρότερον ποσὸν ἀκόμη μὲ τὴν ἴδιαν εὐχαριστήσι καὶ εὐγνωμοσύνη ὅπως καὶ τὸ μεγαλύτερον.

Καὶ ἀποτεινόμεθα καὶ πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους συνδρομητὰς μας, καὶ πρὸς τοὺς φίλους ἀναγνωστάς μας, καὶ τοὺς παρακαλοῦμε νὰ λυπηθοῦν τὸ δυστυχισμένον αὐτὸ παιδί (εἶναι μόλις 20 ἐτῶν) καὶ νὰ τοῦ δείξωμε ἀν' ὅχι τίποτε ἄλλο, τοῦλάχιστον πῶς δὲν τὸ ξεχάσωμε.

«Τὰ Παρασκήνια»

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ

Μὰ δασεῖ μέσα στὴν ἔρημο τῆς Καλλιτεχνικῆς καὶ εἰδικῆς τῆς Θεατρικῆς μας κινήσεως ὁ αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπον μερικὲς κοπέλλες, μερικοὶ νέοι, ποὺ ἀγάπησαν ἀληθινὰ τὸ θεᾶτρο, καὶ ψάχνουν καὶ ἀγωνίζονται νὰ τὸ εἰδρουν, νὰ τὸ γνωρίσουν, νὰ τὸ υπερειήσουν...

Ὅταν ἔφενε γιὰ τὴν Αἴγυπτον ὁ κ. Ν. Παπαγεωργίου, ὁ καθηγητὴς τῆς Σχολῆς αὐτῆς, μετ' ὀρεκάλεσε νὰ τὸν ἀντιπαραστήσῃ. Καὶ ἀνέλαβα γιὰ ἕνα μῆνα.

Τώρα ὁ κ. Παπαγεωργίου ἐπέστρεψεν, τώρα ἐγὼ δὲν χρειάζομαι ἴσως πειὰ, καὶ ὅμως κάθε βράδον, τὴν ἴδιαν ὥρα, τὴν ὥρα τοῦ μαθήματος, σὲν ὑπνοβάτης πέραν τὸ δρόμον πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ὀδεῖον, γιὰ νὰ ἰδῶ καὶ ν' ἀκούσω τὰ εὐγενικὰ αὐτὰ παιδιά, ποὺ πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ ὑποστηρίχθωσιν καὶ νὰ ἐνθαρρυνθῶσιν, γιὰ αὐτοὶ θὰ εἶναι οἱ αὐριανοὶ ἠθοποιοὶ μας. «Τὰ Παρασκήνια» θὰ καταβάλλουν κάθε δυνατὴ προσπάθεια. Καὶ ἀκόμα θεωροῦμε καθήκον μας νὰ εὐχρισθῶμε γι' αὐτὴ τὴν παρηγοῖά ποῦ μᾶς μένει, γι' αὐτὴ τὴ Σχολὴν τὸν καλλιτεχνικὸν διευθυντὴν τοῦ Ὀδείου κ. Μανώλη Καλομοίρη, τὸν κ. Θεοδοσόπουλον διευθυντὴ τῆς Σχολῆς, τὸν καθηγητὴν κ. Παπαγεωργίου, καὶ τὸν εὐγενικότατον διευθυντὴν τοῦ Ὀδείου κ. Κωσταριδῆν, τὸν πρόθυμον πάντοτε γιὰ νὰ θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν κάθε προοδευτικὴν ἰδέαν καὶ νὰ βοηθήσῃ κάθε εὐγενικὴν προσπάθειαν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΜΕΤΑΞΕΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΡΟΝΤΗΡΑΣ

ἀγάπη, ἀγάπη γιὰ τὸ θεᾶτρο, αὐτὸ σὰς συμβουλεύω καὶ εἰς τὰ ἄλλα θὰ ἔλθουν, ἀσφαλῶς θὰ ἔλθουν.

Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΜΒΑΚΑΡΗΣ

(της Δραματικής Σχολής του Ωδείου)

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Πόρτ-Σαϊντ 28 Μαΐου 1934

Είς Ἀλεξάνδρειαν εὑρίσκεται ἡ ὑπερέττα Πατρικίου-Φιλίπιδου με ἀρκετὰ θεατρικά στελέχη διὰ μίαν εὐπρόσωπον καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου θεάσου ἀνεβιβάσθη πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ «Μπαριατέρα» τοῦ Κάλμαν ἥτις κατὰ τὰς κρίσεις τοῦ τύπου εἶχεν ἐπιτυχίαν.

Μετὰ τὸ ἔργον τοῦ Ἰταλοῦ Πράγκα ἡ «Κρίσις» ἔδωκε τὴν τιμητικὴν τῆς ἡ καλλιτέχνις Λίζα Καθδάδα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Αἰσχύλου— Ἀρίωνος» τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τὴν προσεχῆ Παρασκευὴν 23 τρέχ. ἀρχοῦν αἱ παραστάσεις τῆς ὑπερέττας Βασιλάκη εἰς τὸ Λούνα-Πάρκ τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἡ ἐγκριτικὴ θὰ γίνῃ μετὰ τὸ ἔργον «Ἐρωὸς Ἀτσιγγάνων» τοῦ Κάλμαν εἰς τὸ ὅριον ὃ θάσσος θὰ ἐπιδείξῃ ὅλα τὰ καλλιτεχνικά του στοιχεία διὰ τὰ ὅποια πολλὰ ὑπόκειται.

Τὴν προιεχῆ Παρασκευὴν θὰ δώσῃ ἐνταῦθα κονσέρτο ὁ διακεκριμένος βαρβιτόνος Τζοβάνι Ἀγγελόπουλος προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν φιλομούσων τῆς πόλεως.

ΝΙΚΟΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Ζηκιάκη προσκήρυξεν δραματικὸν διαγωνισμὸν διὰ πρωτότυπον ἔργον. Θὰ βραβευθῇ ἐν καὶ μόνον ἔργον μετὰ πέντε χιλιάδας. Διὰ περισσότερὰς λεπτομερείας ἀπευθυντέον ἐκδοτ. Οἶκον Ζηκιάκη, ὁδὸς Πεσμαζόγλου, Ἀθήνας.

ΠΙΝΕΤΕ ΚΟΝΙΑΚ "ΕΡΩΣ"

ΤΙ ΠΑΙΖΟΥΝ ΤΑ ΘΕΑΤΡΑ ΜΑΣ

Θέατρον «ΚΥΒΕΛΗΣ»: «Ἀνθή». — ΟΛΥΜΠΙΑ: «Ἡ κυρία τοῦ Δούσου». — ΔΙΟΝΥΣΙΑ: «Τοῦροντας» καὶ «Μαύρο Ρόδο». — ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ: Τὰ «Παναθήναια».

Ἀριστὰ ζωηρὸν τὸ θεατρικὸν δεκαπενθήμερον: ἔργα νέα καὶ ἐπαναλήψεις, με κεντρικὰ εἰς τὴν κίνησιν τὰ ἔργα τῶν κ. κ. Θ. Συναδινού καὶ Σπ. Μελά, ὁ «Καραγκιόζης» καὶ τὸ «Ἄσπρο καὶ Μαῦρο».

Ἡ ἐπανάληψις τῆς «Ἀνθῆς» εἰς τὸ Θέατρον Κυβέλης ἦταν ἐπιτυχὴς: ἔργα τέτοια: δραματικῆς δυνάμεως, τῆς ἰδιοτυπίας εἰς τὴν ἐμπνευσιν, τὸσον προσωπικῆς τέχνης εἰς τὴν διαπραγματεύσειν τοῦ δραματικοῦ μύθου, εὐτόχημα εἶναι νὰ ἐπαναλαμβάνονται ὅσον τὰ δυνατόν συχνότερα εἰς Κοινωνίαν νεκρὴν εἰς τὸ αἶσθημα καὶ τῆς μεγάλης ὡμορφίης καὶ τοῦ ἀληθινοῦ, ὅπως βαθύως εἶναι ἡ ἑλληνικὴ μας Κοινωνία. Ἡ κ. Κυβέλη ἔχει ἕνα ρόλον μοναδικῆς δραματικότητος, ὅλης ἐκ τῶν ἑσῶ. Καταδικασμένη νὰ ζῇ μέσα τῆς τῆς τὸ δράμα τῆς, τὸ δράμα τῆς περιφρονησεως τῆς γυναίκας ἀπὸ τὸν ἀλλαζόντα καὶ ζωϊκὸν ἀγαπημένον, ἐπιτυχαίνει θαυμάσια νὰ ἐξωτρεψῇ τὴν εσωτερικὴν πάλην μετὰ τὸν παῖξίμο πυκνὸν, γεμῆτον, θερμὸν, εὐφροσύναν, νευρώδες, ἀληθινόν. Ὁ πόνος τῆς εἶναι πόνος! Ἄλλ' ἐν τούτοις ὑπάρχει ἕνα ἐξωτρεπικόν φάλλο εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς αὐτῆς ποῦ παρ' ὀλίγον ἐγγίξει τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς πλέον τῆς βάσεως τοῦ ρόλου τῆς ὅπως τὸν δημιουργεῖ καὶ ἀπειλεῖ νὰ τὴν ἀνατρέψῃ: Ἡ «Ἀνθή» τῆς κ. Κυβέλης εἶναι πάρα πολὺ γοητευτικὴ, εἶναι γοητευτικὴ ἀκαταμάχητα. Ἀκόμη καὶ ἕνας μανικός τῆς ἀλλαγῆς ὅπως εἶναι ὁ Ρώσος ἐκεῖνος ἀρχηγονιστὴς ἐραστής τῆς, θὰ ἦταν ἀφυσικώτατον, θὰ ἦταν ἀδύνατον νὰ παύσῃ ἀπὸ μίᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην ν' ἀγαπᾷ μίαν γυναῖκα τούτης σοφῆς γοητείας, γιὰ νὰ γυρίσῃ τὰ μάτια του σ' ἕνα ἀσχημάτιστο καὶ ἀσυνάρτητο κοριτσόπουλο.

Μετὰ τὴν ὑπερβολικὴν γοητεία ποῦ δίδει ἡ κ. Κυβέλη εἰς τὸν ρόλον τῆς (γοῦστο ντοσιματος ἐξάισιο, ξανθὰ μαλλιά, χαμόγελα καὶ ματιὰς ὅλα συνταρακτικώτατα, θερμότητα, ἀστραποβόλημα νεότητος καὶ γυναικείαν σοφίαν) ἀφαιρεῖ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἔργου. Ὁ συγγραφεὺς θέλει τὸν ἐραστὴν τῆς ἱκανὸν νὰ τὴν ἔγκαταλείψῃ ἀπὸ μίᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην ἄλλ' ἐκεῖνη κάνει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ συγγραφέως ἀδύνατον: διότι ὁ ἐραστής τῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔγκαταλείψῃ μίαν τέτοιας γοητείας γυναῖκα, ὅση καὶ ἂν ἦτο ἡ μαγία τοῦ τῆς ἀλλαγῆς τῶν εἰδώλων τῆς σαρκικῆς λατρείας τοῦ.

Τὸ μαῦρο κοστούμι τῆς κ. Κυβέλης τῆς πηγαίνει θαυμάσια: εἶναι ἕνα γλυκώτατον θέαμα, χέριμα τῶν ματιῶν, ἐνθουμῶν Ἰσπανοῦς ζωγράφου καὶ εἰδικώτερα Γκαύγια, ἕνα θερμὸν μαῦρον φόντο ὅπου λυκνίζεται ἕνα κεφάλι χρυσό, με ἐκφρασιν σοφῆς γυναικότητος. Ἄλλ' εἶναι ἀκριβῶς πάρα πολὺ θαυμάσιον, τὸ κοστούμι αὐτό. Εἶναι ἀνάγκη νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀνθρώπινην κοκκετταρίαν τῆς γιὰ νὰ δώσῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ εἰς ὅλ' ἄκληρον τὸ ἔργον. Ἐξωτερικῶς ἡ ἐμφάνισις τῆς πρέπει νὰ εἶναι πτωχὸν ὀσμίνην. Ρούχα πολὺ μετριώτερα καὶ εἰς τὸ πρόσωπο, σὰ μάγουλα δύο χοντρές μαῦρες πινελιές ποῦ νὰ δείχνουν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι αὐτὴ πλέον εἶναι ἡ παραπαταγμένη ἐρωμένη ποῦ ἀγωνίζεται τώρα, ὅταν ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἦδοντοῦ ἐπέρασε, νὰ τὸν συγκαταστήσῃ ἀκόμη στὰ χέρια τῆς. Ἐδῶ ἄλλως τε, σ' αὐτὴν τὴν σκληρὴν πάλην, δὲν περιστρέφεται τὸ μισὸ τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ θέαμα τοῦ ἔργου; Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία. Ἡ Ἀνθή μάχεται μετὰ ἅλα δχι βέβαια ἴσα ἀλλὰ μειωμένα πρὸς τὸν ἐραστὴν τῆς. Ἐὰν τὴν ὀπλοσῇ ἡ ἠθοποιὸς ποῦ παίζει τὸν ρόλον τῆς μετὰ ἅλα ἀκαταμάχητα, τότε τί γίνεται ἡ πάλη αὐτή;

Ὁ κ. Βεάκης ἐξακολουθεῖ νὰ ντεκλαμάρῃ μέρη-μέρη ἀξιοθαρήγητα καὶ ὅσῳ ἕνας καλὸς, κοινώτατος ἠθοποιός. Εἶναι γελοῖον καὶ ἀσχημάτιστον! Γιατὶ τὸ κάνει αὐτό; Δὲν ἀντιλαμβάνεται (εἶναι δυνατόν;) ὅτι ὁ ρόλος ποῦ ἔχει ἦδη ἀρκετὰ τὸ ἀντιανθρώπινον, τὸ ὑπερανθρώπινον καὶ τὸ ἀφύσιον; Εἶναι τάχα ἀνάγκη νὰ δπογραμμίσῃ τὸ ἀφύσιον τοῦ ρόλου τοῦ (ἀφύσιον γιὰ τὸν πολὺν κόσμον, ἐνοεῖται) μετὰ ἀπειρὴ φευτιά καὶ γελοῖον φανεροῦσιν εἰς τὸν θεατρικώτατον τόνον τῆς φωνῆς τοῦ: Πολὺ φοβούμεθα ὅτι ἐπιζητεῖ νὰ φέρῃ ὠρισμένα ἔργα ἀνωτέρως πνοῆς μέχρι τῆς κατανουητικότητος τοῦ ὄχλου τῆς πλατείας. Καὶ αὐτὸ θὰ ἦτο μία συνθηκολόγησις αἰσχρὰ. Ἄλλ' εἰς ὅσα σημεῖα λησμονεῖ τοὺς οἰκτροὺς αὐτοῦς καμποιτισμοὺς γιὰ νὰ θυμηθῇ τὴν ψυχὴν τοῦ, τὴν ψυχὴν τοῦ καλλιτέχνη Βεάκη εἶναι πραγματικὰ καλὸς καὶ μᾶς συνειδήσεως.

Ἐντελῶς τὰς αὐτὰς παρατηρήσεις διὰ τὰς θλιβεράς αὐτὰς μεταπτώσεις τοῦ κ. Βεάκη ἀπὸ τὸ χονδρότατον καὶ τὸ πολὺ φευτικὸν εἰς τὸ λεπτόν καὶ τὸ ἀκριβές, ἔχω νὰ κάνω καὶ γιὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ «Καθηγητοῦ Κλενάβ» εἰς τὴν ὅποιαν ἐφαρμόζονται ἀτυχῶς ἐπισημ.

Εἰς τὰ «Ὀλύμπια» συνεχίζονται αἱ παραστάσεις τῆς «Κυρίας τοῦ Λούσου». Εἶναι ἕνα ἔργον χωρὶς ὑπόθεσιν καὶ σχεδὸν χωρὶς μουσικὴν. Ἐνα πρωτότυπον κατάστημα: Σκηνοθετοῦνται τὰ «ἐπ' αὐτοφῶν» τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὸ διαζύγιον. Μέσα σὲ πλήθος πολύχρωμα μαξιλαράκια καὶ νιθάνια ἔνοχα, φαμπρικέρνουνται αἱ ἐξαπατήσεις τῶν συζύγων, νυχθημερόν. Εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν τῶν θωπεῶν καταρθάνει εἰδο-

προσούμενος ο σύζυγος ή η σύζυγος και συνοδευόμενοι από τον αστυνόμο ποτοποιούν
τό «έπ' αυτοφόρω». Γύρω σ' αυτήν την ιδέα εκτυλίσσεται ή όπερέττα.

Η κ. Ζάμπρι παίζει με την συνήθη γοητεία της και ή δ. Μίτσι Σομπέρτ έχει
τόν «διάβολο στό σώμα της»· μία πρώτη τάξω ήθοποιός όπερέττας. Έχει διαδολε-
μένη κίνησι και κίτρι μοναδικό. Η σκηνοθεσία της «Κυρία τού Λούσου αρκετά με-
τρίου γούστου. Πολλά όμά κίτρινα χρώματα στην β! πράξι.

* * *
Αληθινόν λαϊκόν προσκίημα ή « Γυναίκα τού δρόμου» όπερεττο-όπερο-κωμωδιο-
δραματο-τραγωδιο-φάρσα και δ. τι άλλο αγαπάτε, εις την «Αλάμπρα». Ο κ. Φώτης
Σαμαρτζής δ επιχειρηματίας» τής «Αλάμπρας» εξέλισσεται άλματώδως πλέον εις
«θαυμάσιον τύπον. Θαυμασιώς καλά, ώσφράνθη τό Κοινόν του. Ακριθέστερα, έδημι-
ούργησε ένα Κοινόν επίτηδες-διά τό θεάτρον του. Κατά μέγαν άνολογιον 80 ο)ο τρι-
όρου τού άχροατήριον τής «Αλάμπρας» από δύο έτών τώρα άποτελεται από ανθρώ-
πους πού δέν έβαλλον, ούτε και θά βάλλουν τό πόδι τους σά θεάτρον άλλο.

Διέταξε γενικήν κινητοποίησιν από γυναικόδες τών αλλών, από ανθρώπους τού
δουλεύον έλην την ήμεραν σά βαρειάς δουλειάς, και επίσης μικρομαγαζιάτορες, μι-
κροπαντοπώλας τών συνοικιών άνωριότους με αγαθούς δάηρωτάς και άφειτς μανόθη-
δες και πρώτος γαλατάδες. Και ακόμη συνήγγισε τούς καλφάδες κουρτίς, τας συντε-
χνίας τών τυπογράφων, ιδίως τών νεωτέρων μεταξύ των, τών παλιών αγαθών
γυμνασιαπαίδων και τών χαζών καρυσόπουλων τών αλλών τών παλιών αγαθών
καλλιόσπιτων στούς πρώτους, βρωμερούς δραμάτους τών παλιών μας Αθηναϊκών Συ-
νοικιών, τόν άπόμαχον στρατιωτικόν, τό φοιτητήριον, τό μοδιωτάκι, — Τέλος
πάντων δλόκληρον την αγαθήν Κοινωνίαν τών Αθηνών και τής Τά-
χης, (όπως υποτίθεται τά άλλα θεάτρα μας) έδωσαν δ. κ. Σαμαρτζής ένα κομμάτι
ιδανικό, μίαν άκτινα χαράς θεάτρον, μίαν συγκίνησιν από τό θεάτρον.

Γιά ένα Κοινόν όψίστης διανοητικής άσυναρτησίας, ακριθέστερον άναρτησίας,
έργα χωρίς κωμίαν διάνοσιν, χωρίς γραμμάριαν σκέψωσ θά ήσαν τό ιδανικό.
Και τέτοια ακριθώς τούς έδωσε. Έπειδή δέ και τά γούστα τέτοιου Κοινού είναι
εις κωμωδία κατάστασιν, τούς έδωσε έργα-κράματα, για δλά τά γούστα, όλων
των συστάσεων, από τής φάρσας μέχρι τής τραγωδίας, περνώντας από τούς ένδια-
μέσους σταθμούς τής όπερέττας και τής όπερας.

Αλλά δέν πρέπει να είμαθα άδικοι. Η κοινωνική χρησιμότης τής έργασίας τού
κ. Σαμαρτζή εινε εξώφθαλμος. Δίδει ξεκούρασιν και λήθην όλίγων ώρών τών κόπων
μάς μέρας βαρειάς, την ώρα πού μία άλλη τάξι κύνει μακίνο... Και ακόμη, έτοι-
μάξει τούς διαγεγόνους των ν' ακούσουν και να χαρουν τόν «Πάριφαλ» τού Βάγνερ
και την «Ανοικίατικη Θυσία» τού Στραβίνου... Και βέβαια... χωρίς την «Γυ-
ναίκα τού δρόμου» χιλιάδες χιλιάδων ανθρώπων δέν θά έσκέπταντο να βάλλουν τό
πόδι των σά θεάτρο. Ένθ τώρα, μετά 40 χρόνια, είμαθα τοιλάχιστον βέβαιον ότι
τά διαγεγονα αυτών τών άχροατηρίων θά γεμίζουν μετά την έξοδον άπ' την «Αλά-
μπραν» την πλατείαν τού Κάνιγγος με τούς ήχους τών ύποδλητικών μυστικισμών
τής Παραφαιλικής φραγίας τής Μεγάλης Παρασκευής».

Αλλως τε τέτοια προπαρασκευαστικά σχολαί τού γούστου τών έρχομένων γεν-
νεών όψίστανται πολυπληθεύς παντού τού κόσμου.

Έργα άνάλογα με εκείνα τής «Αλάμπρας» καιζονται καθημερινώς εις άπειρα
θεάτρα τών Παρισίων, τού Λονδίνου, τού Βερολίνου, τής Βιέννης, τής Ρώμης.
Πρός τιμήν τού κ. Σαμαρτζή θά σημειώσωμεν, ότι εμφανίσει τά έργα του εις
πλαίσιον σκηνογραφιών με άρκετά γούστα, πού εινε ένα πρόσθετον μάθημα και μία
παρακίνησις προς τό έμπνευμα τών ροχαλιζόντων όχλων μας προς μίαν αντίληψιν
ζωής όλίγον άθρωπινώτερην. Έπειτα καιζονται άρκετά καλά, τηρουμένων τών
άναλογιών. Όλοι οι ήθοποιοί έχουν τόν ακριθή τόνον· χονδρόν, λαϊκόν, αισθημα-
τισμόν, άέρα bon enfant. Ακόμη και ή Μανώλης Φιλίππιδης εξαφανίσει την άρ-
κετά φυσικήν distinction του, ένθ ή Μανώλης Καντιώτης εινε άνθρωπος-λαγέτον
για τόν θίασον, τώσον επιτυχής, τώσον έντυχής είναι ή λαϊκότης και τού άστείου
και τής αισθηματικότητός του.

Η κ. Άννα Ρούσσου εινε μία πολύ καλή fantaisiste, με άληθινόν μέλλον.

* * *
Εις τά «Αιονόσια» είχαμε δύο επαναλήψεις τής «Τοάρντας» και τού «Μαύρου
Ρόδου». Η κ. Μπέργκ έχει φωνήν άρκετήν· αλλά βεβαίως καθόλου περισσότερην
από όσην σκάνει ή όπερέττα. Εινε διακοσμηστική ή αντίληψις τών Αθηναίων συν-
αδελφών μου πού φαντάζονται, ότι εις την όπερέττα δέν ύπάρχει χώρος για να
βάλλεσ φωνήν. Έβω άπεναντίας αγωνίζονται να ζωηρεύσουν τό ένδιαφέρον πού
μπορεί να παρουσιάση ή όπερέττα βάζοντας να καιζουν εις αυτές άριστες θαυμα-
σιές τής Όπερας και τής Όπερά Κομίκ. Παραδείγματα, ή Μαργκαρίτ Καρέ τής Πα-
ρισίνης Όπερά Κομίκ, ή θαυμαστή δημιουργός τού «Πελλέα και τής Μελισάντης»,
τραγουδά διαρκώς εις όπερέττας. (Με 2 και 8 χιλ. φράγκα γαλλικά την βραδιά).
Τό ίδιο και ή θεία Μαρία Κουσαντζωφ τής Όπερας τής Μόσχας και τών Παρισίων.
Τραγουδά από τινος την «Ζυγαλέτ» εις τό Μπα-τά-κλάν, σά Παρίσι. Ένα μόνον
την άδικει: ότι δέν εινε άρκετά ζωηρή εις την κίνησιν τής, μετρία ήθοποιός και
όλίγον πάρα πολύ φήνη και distingüée για όπερέττα. Άτυχώς ή όπερέττα έχει
τάς άξιόσεις της και δέν εινε άνώτεραι άξιόσεις. Θάλει τσαχπινιά, λίγη λαϊκότητα.

* * *
Όχι τώσην είγείριαν. Αλλά πάντως τραγουδι και εμφάνισις ή κ. Μπέργκ εινε μία
άκτινα πολιτισμού από θεάτρο μας. Αλλ ή κ. Καντιώτη-Ρουσιόδη εις τό «Μαύρο
Ρόδο» εινε σύναρος τής Καίξερικής φρουράς, τώσον όλίγον είναι γένους θηλυκού,
με τής σκληρότατες κινήσεις και την άγρίαν, άπεριμάζευτη φωνήν τής. Ο δέ τενο-
ράκος κ. Κατρου κάκιστος και χωρίς ίχνος ρόσας επάνω του. Πόσον ένθυμηθήκαμε
τό ζευγαράκι Κζα Μάρξεν-Μαλιαγρός... Καλλιότος μένει δ κ. Γκριχός εις τόν ρό-
λον τού τού «Μαύρου Ρόδου», και δ κ. Αράμαλης πάντοτε μεγάλος καλλιτέχνης. Τό
γυναικείο κόρον σφάκτης και αίσχος τού πολιτισμού μας.

Εις τό «Κεντρικόν», επανάληψις τών «Παναθηναίων» άποσκελισμένων και άπε-
σκωμένων και άπρηφαλισμένων ζωές εκεί πού δέν πέρνει πλέον. Φρικώδης επι-
όλης, τό θέαμα αυτό και άναγοδία λιγγιώδης...

Ός κλον δέ τής εφευρέσεως, τί φαντάζεσθε; Γά Κατινίκι τής Πόλης, (ή Λο-
λότα εις τας Αθήνας) «καλλιτέχνης», άπώλεσσα πρό άνημονεύτων χρόνων την
χρήσιν τής φωνής τής, ένα άσχημον και άπεχθές θέαμα, χορεύτρια άνατολικών
χορών κάτω τού μετρίου, τριπλαση ένχειλισμα Ανατολικής χυδαιότητος, παρά
μιαν τρίχαν καρέ-άμην τών Πατρών ή τής Τριπολιτσάς.

Εινε να φήνη κανείς κατά πρόσωπον όλών τών Έλλήνων επισήμων και παντός
Έλληνος φοροδότης κολλάρα δια τά άτιμωτικώτατα θεάματα εις τά όποια καταδι-
κάζουν εις τό κοσμικόν αυτό 1924 (κοσμογονικόν για όλους, τούς άλλους λαούς) να
δυστυχή και ροχαλιζοντα λαόν.

Μελαγχολικώτερον όμως θέαμα δύσκολον θά εφραντάζεσθε. Είχα τό θάρρος να
παράκολουθήσω μίαν δλόκληρον πράξιν και δέν άκουσα ένα γέλιο, ένα χειροκρό-
τημα. Η άγρία και ή πλέον άσφοκτική άνία επήγαν ακόμη και τούς άπλοηούς
επαίνοσ άνθρωπάτους, πού εινε κατά μίαν άναλογίαν 90 ο)ο εί θεαταί τού «Κεν-
τρικού». Αλλά να διαμαρτυρηθή έντόνωσ, θορυβώδης, βαρβάρως, διότι άπλούστατα
τού έκλεπταν τά λεπτά και τό εσττήριόν του κανείς δέν τό έτολμούσε...

Λόγω άλλιούσως χώρου αναβάλλεται δια τό προσεχές ή δημοσίευσις τών κρίσεών
μας επί όλων τών λοιπών δοθέντων έργων.

ΒΙΑΧΕΛΜ ΜΑΙΣΤΕΡ

ΑΙ ΘΕΑΤΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο «ΑΡΛΕΚΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ»,

Τό δυνατόν έργον τού Λοτάρ τού όποίου έδωσαν και τά «Παρασκή-
νια, μερικάς σκηνάς και πού τώσην έσημείωσε επιτυχίαν και εις τό ίδι-
κόν μας θεάτρον Έξεδόθη τώρα από τόν έκδοτικόν Οίκον «Χαραυγή» εις
κομψόν τομίδιον, κτ' ακριθή και πλήρη μετάφρασιν εκ τού γερμανικού
τού κ. Σπύρου Μαρκέλλου και κυκλοφορεί ευρύτατα.

Αί θεατρικαί εκδόσεις παρ' ήμιν κατήντησαν πολύ σπάνια· αλλά δέν
εινε αυτοίς ο μόνος λόγος τής μοναδικής κυκλοφοριακής επιτυχίας πού
έχει ή ελληνική έκδοσις τού παγκοσμίου φήμης αυτού άριστουργήματος.
Εινε πρό παντός ή αξία τού έργου, ή δύναμις και αι ώρατότητες του, ή φα-
ντασία τού συγγραφέως του και ή αλήθειά του.

Όταν πρωτοπαίχτηκεν εις τά «Όλύμπια» από τόν θίασον τής εται-
ρείας τού Έλληνικού θεάτρον.—δλόκληρος ο Τύπος άπήχησε τών γενικών
ένθουσιασμών τού άχροατηρίου. «Ένα πολύ ώρατον έργον με λαξευτούς χα-
ρακτήρας, με φιλοσοφικήν παρατήρησιν, με δραματικώτατην εξέλιξιν»
έγραφε την επομένη τής ιστορικής εκείνης πρώτης ή θεατρικός κριτικός
τού «Έθνους» Η δέ «Πατρις» έλεγεν: «... Τό έργον συνεχλότισε με την
γοργότητα τών σκηνών του και τό σπαρταριστόν πνευμα του την λαϊκήν
ψυχήν.» Ήταν ένας θρίαμβος.

Η έκδοσις τού «Αρλεκίνου εινε πολύ επιμελημένη, Μετάφρασις
έκλεκτή, εκτύπωσις καλλιτεχνική, έξώφυλλον άφειλόμενον εις τόν μεγά-
λον καλλιτέχνην μας Κόντογλου. Τιμή δέ λαϊκή, δραχ. 6 1/2 μόνον,
έδω και εις τας έπαρχίας. Εις όλα τά βιβλιοπωλεία και τά κεντρικά κίβσικια.
Εις τας έπαρχίας κυκλοφορεί δια τών πρακτορείων τής Έταιρείας τού
έλληνικού Τύπου.

Ο Έκδοτικός Οίκος «Χαραυγή» προαναγγέλλει την έκδοσιν και άλ-
λων άριστουργημάτων τού παγκοσμίου θεάτρον.

ΠΙΝΕΤΕ ΚΟΝΙΑΚ «ΕΡΩΣ»,

(Συνέχεια εκ της 8ης σελίδος)

Δυστυχώς αὐτὸ υἱοθετήσαντες τὴν ἀνωτέρω «πρόσκλησιν» διὰ τῆς ὑπογραφῆς των δέκα καὶ ἕξ ἐν ὄλῳ Ρωμηοί, —διότι ἐκ τοῦ ὕφους τῆς προσκλήσεως φαίνεται, ὅτι αὐτὴ ἦτο ἔργον τοῦ Ἀριστοῦ— διὰ νὰ ἀποδείχθῃ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἡ ἀλήθεια τῆς ῥήσεως: «ὅπου λαλοῦν πολλοὶ πετεινοὶ ἀργεὶ νὰ ξημερώσῃ» περιωρίσθησαν εἰς λόγους καὶ θεωρίας, οὐδὲν πλέον ἐνεργήσαντες καὶ ἐγκατέλειψαν τὸν δυστυχῆ Ἀριστίαν μὲ τὴν περιφήμον «πρόσκλησιν» ἀνά χεῖρας καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἐν τῇ καρδίᾳ οὐχ' ἦττον, τελευταίαν καταβαλὼν προσπάθειαν ὁ ἐγκαταληφθεὶς καλλιτέχνης, κατῴρωσεν, ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν σκηνὴν ἀκράτητον πάθος του, νὰ καταρτίσῃ καὶ γυμνάσῃ θιάσον ἐξ ἑρασιτεχνῶν, ἐν ᾧ πρὸς τοὺς ἄλλοις προσελήφθη καὶ «νεανίς τις» ἥτις ἦτο ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος ἑλληνίς ποῦ θὰ ἀνήρχετο τὴν σκηνήν.

(Ἀκόλουθε)

ΝΙΚ. Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Στὴν αἴθουσα τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν στῆς 17 τρέχοντος ἔδωκε τὰς διπλωματικὰς τῆς ἐξετάσεως ἡ καλλιτέχνης τοῦ ἔσματος δ. Εἰρήνη Πλουτᾶ. Οἱ καθηγηταὶ καὶ τὸ πικρὸ καὶ ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον πέρασαν ὥρες ὀψιγῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως καὶ παρηκολούθησαν μὲ ἐξαιρετικὸν καλλιτεχνικὸν ἐνδιαφέρον μίαν πραγματικὴν μουσικολογίαν ἀνωτέραν πάσης περιγραφῆς. Ἡ δ. Πλουτᾶ, σπάνιον κοντρόλτο μὲ πλουσίους κυματισμούς, μὲ θερμὸ καὶ ἐκφραστικώτατον τέμπρο, ἔδειξε μίαν ὄντως ξεχωριστὴν τεχνικὴν δύναμιν καὶ ἀπεδείχθη κάτοχος ὁλοκλήρου τῆς κλασσικότητος τῶν δυσκόλων τραγουδιῶν ποῦ διερμήνευσε. Μὲ ξεχωριστὸ μῆτρο εἶπε τὸν Heraclès τοῦ Haendel καὶ μετέδωσε στὸ ἀκροατήριον, ἐπιπέλασμα τὸ φάσμα τοῦ πατρὸς τῆς, ἀληθινὰ ῥίγη συγκινήσεως. Τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὴν ἑβραϊκὴν τοῦ Glück ὅπου εἶσι σπαραχτικὰ τὴν καλεῖ ὁ Ὀρφεὺς τὴν ὥρα ποῦ αὐτὴ ἐπιστρέφει γιὰ πάντα στὰ σκοτεινὰ τοῦ Ἄδου βασίλεια. Τὸν Brams, τὸν Mozart, τὸν Schumbert, τὸν Wagner, ἀπέδωκε ἕνα ἕκαστον μὲ τὴν θαυμάσιον ψυχολογίαν του, χωρὶς παράτολμους λυρισμούς, μὲ πληρέστατον ἰσορροπημένην μουσικότητα. Τὴν chanson douce et tendre τοῦ Schumann ποῦ ξεχωριστὴ ἐνεπείθη ἐντύπωσι καὶ δικαίως ἐτραγουδήθη τῇ ἀπαιτήσῃ ὠρισμένων καθηγητῶν. Τὸ ἀπλὸ ὅσον καὶ κλασσικὸ Beau soir τοῦ Debussy, τὰ ρωσικὰ τοῦ Gretschaninoff, Rachmaninoff καὶ χάρις τοῦ Moussorgsky τὴν Berceuse de la mort ποῦ τραγικὰ φτερουγίζοντας ὁ χάρος πᾶνω ἀπὸ τὴν κούνια ἐνός λατρεμένου παιδιοῦ μᾶς δείχνη τὴν φρικαστικὴν ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστατην εἰκόνα ἐνός ὠραίου θανάτου. Ὅλα τέλεια ἐρμηνευμένα μὲ ἄρτια interpretation, μὲ βαθειὰ ψυχολογία, καθένα σὸ cadence του, ἀνάλογα χρωματισμένο. Ἡ δ. Πλουτᾶ, ἀληθινὴ creatrice ἀνοίγει ἕνα φωτεινὸ δριζόντιον στὴν ἑλληνικὴν καλλιτεχνία. Τὴ θαυμάζουμε εὐλαφικὰ μὲ τὴν σεβασίαν ὅτι μὲ μῆρα καὶ γρήγορα θὰ τὴν θαυμάσουμε σὲ ὑψηλότερον ἐπίπεδον ἀκόμη περισσότερον. Ἄν πρέπει τόσος θαυμασμός στὴ μαθήτρια πόσος περισσότερος θ' ἄξιζε στὴν ἐκλεκτὴ τῆς καθηγήτρια Α. Γκίνη, τὴν ἀληθινὴν καλλιτέχνισσαν ποῦ χεὶ ἀφιέρωσι εἶσι ἀθύρματα ἀλλὰ καὶ καρποφόρα τὴν εὐγενικὰ τῆς ζωῆ στὴν καλλιέργειαν τῆς Τέχνης, ποῦ ἔρχεται τόσο ἱκανοποιητικὰ σὲ τέτοιαις ὑπέροχαις στιγμῆς νὰ στεφανώσῃ τὸ ἔργον τῆς, ἔργον μακρᾶς καὶ εὐσυνειδήτου ἐργασίας, ἔργον ὑπερόχου ἐνθουσιασμοῦ, ἀληθινῆς θρησκείας εἰς τὸ ὅποιον ἀκούραστα προσφέρει ἡ θαυμαστὴ καθηγήτρια τὸ θυμὸν τῆς ὠραίας ψυχῆς τῆς.

ΑΘΗΝΑ Ν. ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ... ΜΙΑ ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ...

Ἡ ἐπισημάνθη, μὲ δάκρυα ὅσα ἴμματα παραθέτουμε τὴν κατωτέρω εἰδοποίησιν καὶ δὲν λέμε τίποτε σήμερον μὲρσὸν ὅσα πολὺ θράδα, καὶ τὰ πολὺ μεγάλα πράγματα, στέκεται κενεὶς ἐθλαβῶς καὶ οἰωπᾶ καὶ μετὶ στερόμασι καὶ οἰωποῦμε.

ΤΑΜΕΙΟΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΗΘΘΠΟΙΩΝ, ΜΟΥΣΙΚΩΝ, ΤΕΧΝΙΩΝ ΘΕΑΤΡΟΥ

Προσκαλοῦνται οἱ ἠθοποιοί, μουσικοὶ καὶ τεχνίται θεάτρον οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα μετόχου τοῦ Τ.Σ.Η.Μ.Τ. σύμφωνα μὲ τὸν ἀπὸ 10 Ἀπριλίου 1921 κανονισμὸν αὐτοῦ (ἐφημερίδ τῆς κυβερνήσεως φύλλον 146, 14 Μαΐου 1921) νὰ ὑποβάλλωσι σχετικὴν αἴτησιν πρὸς ἐγγραφήν των εἰς τὸ μητρώον.

Διὰ πάσαν πληροφορίαν ὡς καὶ διὰ τὴν προμήθειαν ἐντύπων αἰτήσεων πρὸς τοῦτο ἐκτυπωθεῖσων, ἀπευθυντέον εἰς τὰ οἰκία σωματεῖα καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ταμείου ὁδὸς Εὐπλόιδος ἀριθ. 2 Δημοτικὸν θέατρον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1921

Ὁ πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑΣ ΙΩΑΝ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΗΣ

ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ 4
ΑΡΧΗ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ

ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑΣ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ

ΤΟ ΜΟΝΟΝ ΕΙΔΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΥΙΩΝ Γ.Ρ. ΜΑΡΑΚΗ

ΟΔΟΣ ΣΩΤΕΙΡΑΣ 13

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΣΓΟΥΡΔΑΣ

ΑΙΟΛΟΥ 113

ΔΙ' ΕΚΔΡΟΜΑΣ

**ΣΚΗΝΑΙ
ΚΡΕΒΒΑΤΙΑ
ΤΡΑΠΕΖΙΑ
ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ
ΒΑΛΙΤΣΑΙ
ΚΑΜΙΝΕΤΑ**

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ: 'Από τή Φωτεινή Σάντρη ως τήν Τρί-
μορφη Γυναίκα.—Η. ΑΑΣΚΑΡΗΣ: 'Η ηλικία τής κ. Κυβέλης.— Γ. ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ:
'Η κ. Κυβέλη Θεοδωρίδου έκπολιτιστής τοῦ Ἔθνους.—Ο π.: Κυβέλη.
—Μ. ΚΟΥΝΕΛΑΚΗΣ: Αἱ τεχνικαὶ πρόδοι τοῦ Θεάτρου ἐν Γερμανία.— WILHELM
MEISTER: Κριτική.—Θ. ΔΑΝΗΛΙΔΗΣ: Σερβικόν Θεάτρον.—ΚΑΙΣΣ: Κυβέλη.—Ο
κ. Ἐπιτροπάρχης.—Ο κ. Ἀρνάτωφ.—κλπ.

ΤΕΥΧΟΣ 9^{ΟΝ}

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ

ΣΤΗΝ

ΚΥΡΙΑ

ΚΥΒΕΛΗ

“ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ,,

(ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ)

Η ΣΕΛΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ 200

Δι' ὑποδιαίρεσεις κατ' ἀναλογίαν

ΕΠΙ ΣΥΝΑΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ : Θ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ

ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΔΡΧ. 2

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ

ΣΑΚΑΛΗ-ΜΠΑΚΑΚΟΥ

Ἐμόνοια (Γωνία ὁδοῦ Ἁγ. Κωνσταντίνου)

- Ἐκτέλεισις ἀκριβῆς συνταγῶν μετὰ τὰ γνησιώτερα χημικὰ εἶδη
- Ὅλα τὰ Specialités ἀνανεούμενα ἐκ τῆς μεγάλης καταναλώσεως
- Τμήμα ἀρωμάτων, σαπῶνων καὶ κοσμητικῶν ἐν γένει.
- Τμήμα χειρουργικῶν ἐργαλείων.
- Ἐργοστάσιον διὰ ΖΩΝΑΣ καὶ Κορσέδες μετὰ κομψότητα καὶ ἐφαρμογὴν τελείαν.
- Ἐργοστάσιον ΚΗΛΕΠΙΔΕΣΜΩΝ καὶ SUSPENSIOIRS.
- Γενικὴ παρακαταθήκη χρωμάτων διὰ βαφῆν φορεμάτων καὶ